

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

РЕЗИДЕНТУРА

СОТ-МЕДИЦИНАЛЫҚ САРАПТАМА

мамандығы

Астана 2010

АЛҒЫ СӨЗ

1 Медициналық білім және ғылымының инновациялық технологияларының Республикалық орталығы ӘЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ЕНГІЗГЕН.

2 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛДІ.

3 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ 2009 ж. мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес «Сот-медициналық сараптама» мамандығы бойынша резидентура үшін әзірленген.

4 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ ҚР Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қараша № 916 бұйрығымен бекітілген.

МАЗМҰНЫ

1. Түсіндірме жазба	6
2. Пән сағаттарын бөлу	10
3. Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны	10
4. Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны.	26
5. Оқу және оқыту әдістері	33
6. Білімді бағалау	33
7. Клиникалық база	33
8. Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі	34

Бұл үлгілік оқу бағдарламасын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

1 Түсіндірме жазба

Кіріспе

ҚР тұрғындарын жоғары білікті әртүрлі медициналық қызметтермен қамсыздандыруды толығымен қанағаттандыру үшін медициналық қызметкерлердің жоғары кәсіби шеберлігін түбегейлі көтеру дәрігер даярлығын тиімді жоғарлатумен байланысты. Мамандарды даярлау бойынша денсаулық сақтау саласының негізгі міндеттерінің бірі сапалы түрде сот-медициналық сарапшылар даярлау.

Пәннің мақсаты: сот-медициналық сарапшы сапасында өздігінен жұмыс істеуге қабілетті дәрігер-сот-медициналық-сарапшы мамандардың практикалық дайындықтарын жоғарлату және теориялық білімдерін, практикалық машықтарын жетілдіру жолымен клиникалық тұрғыдан тереңдете даярлау.

Пәннің міндеттері:

- сот-медициналық практикада қолданылатын қазіргі зерттеу әдістерін меңгеру;
- өлім себептері анықталған мәйіттерге сот-медициналық сараптаманы өздігінен жүргізуді үйрену;
- айғақты заттарға сот-медициналық сараптаманы өздігінен жүргізуді үйрену;
- жәбірленушіге, айыпталушыға және басқа да тұлғаларға сот-медициналық сараптаманы өздігінен жүргізуді үйрену;
- жарақат пен зақымдану кезінде сот-медициналық сараптаманы өздігінен жүргізуді үйрену;
- адам қанына, түгіне, шығындыларына сот-медициналық сараптаманы өздігінен жүргізуді үйрену;
- ауру, улану ауртпалығын және өлім себебін анықтауды диагностикалауды өздігінен жүргізуді үйрену;
- сот-медициналық сараптаманы жүргізу кезінде дәрігерлік этика мен деонтология талаптарын сақтауды үйрену;
- жәбірленушімен байланыс, әріптестермен өзара қарым-қатынас кезінде соған сәйкес коммуникативтік дағдыларды жетілдіру;
- өз кәсіби жұмысының барысында өз білімі мен машықтарын жетілдіру және үздіксіз кәсіби білім алуға машықтануға үйрету;
- сот-медициналық сараптама жүргізу үшін деонтология, моральды-этикалық және құқықтық мәдениет машықтарына дағдыландыру.

Білім берудің түпкілікті нәтижелері

Резидент:

- республикада сот-медициналық қызметті ұйымдастыруды;
- қылмыстық, азаматтық, еңбек және қылмыстық іс жүргізу заңнамасының негіздерін;

4. Гальцева Е.Е. Выявление антигенов системы Резус в пятнах крови. – Л.: ЛенГИДУВ, 1983. 20 с.
5. Загрядская А.П. и др. Судебно-медицинское исследование клеток и тканей. – М.: Медицина, 1984. 104 с.
6. Кисин М.В. и др. Волосы животных как объект судебно-биологической экспертизы. М.: ВНИИ АМД СССР 1984. 144 с.
7. Томилин Д.Д. Судебно-медицинское исследование крови. – М.: Медицина, 1981. 240 с.
8. Томилин В.В., Барсегянц Л.О., Гладких А.С. Судебно-медицинское исследование вещественных доказательств. – М.: Медицина, 1989. 304 с.

III. Сот-медициналық сараптама объектісін зерттеудің биохимиялық әдістері

1. Виноградова П.И., Цудзевич Б.А., Хропунов С.Н. «Физико-химические методы в биохимии». – Киев, Высш. Шк., 1983. 230 с.
2. Гиллер Г., Гонофельд М., Яррос В. «Нарушение липидного обмена» диагностика, клиника, терапия. – М., Медицина, 1979. 120 с.

IV. Сот-медициналық сараптама объектісін зерттеудің химия-токсикологиялық әдістері

1. Белова А. В. «Руководство к практическим занятиям по токсикологической химии», – М., «Медицина», 1976.
2. Булатов М.И., Калинин И.П. Практическое руководство по фотоколориметрическим и спектрофотометрическим методам анализа. – М.: Химия, 1976.
3. Голиков С.Н. Саноцкий И.В., Тиунов Л.А. Общие механизмы токсического действия. – Л.: «Медицина», 1986.
4. Гольберг К.А., Вигдергауз М.С. «Курс газовой хроматографии». – М., «Химия», 1974.
5. Дженнингс В. «Газовая хроматография на стеклянных капиллярных колонках» – М., «Мир», 1980.
6. Кирхнер Ю. «Тонкослойная хроматография». В 2 томах, – М., «Мир», 1981.
7. Крамаренко В.Ф. «Токсикологическая химия». – Киев, «Высшая школа», 1989.
8. Руденко «Капиллярная хроматография». – М., «Наука», 1978.
9. Гесаржек К., Комарек К. «Капиллярные колонки в газовой хроматографии» – М., «Мир», 1987.

21. Хохлов В.В. Судебная медицина. Руководство. -3-е издание. – Смоленск, 2010.
22. Агафонов В.В., Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б. Судебная медицина. – «Щит-М», 2008.
23. Верховина Е.В., Николаев С.В., Николаева Г.С. Судебная медицина. Общая и особенная части. – Норма, 2008.
24. Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б., Яценко Е.Ю. Медицинское право. Учебник. – М.: Экзамен, 2007.
25. Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б. Судебная медицина. Курс лекций. Учебник. – М.: Московский университет МВД России. Изд-во «Щит-М», 2008.
26. Дубровин И.А., Дубровина И.А., Башилов В.В., Журавлев М.А. Судебная медицина. Сборник ситуационных задач. «Щит-М», 2007.
27. Закон РК «О судебно-экспертной деятельности в Республике Казахстан (от 20 января 2010 г. № 240-IV).
28. Инструкция по организации и производству судебно-медицинской экспертизы (приказ МЗ РК № 368 от 22.05.2010).
29. Калемина В.В., Колоколов Г.Р. Основы судебной медицины и психиатрии: Учебное пособие. - Дашков и К, 2010.
30. Неклюдов Ю.А., Ефимов А.А., Савенкова Е.Н, Алексеев Ю.Д., Семина М.Н. Судебная медицина.- Вузовский учебник, 2009.
31. Пашинян Г.А. Судебная медицина в схемах и рисунках. ГЭОТАР-Медиа, 2010
32. Пиголкин Ю.И. Судебная медицина. – ГЭОТАР-Медиа, 2007.
33. Пиголкин Ю.И. задачи и тестовые задания по судебной медицине – ГЭОТАР-Медиа, 2006.
34. Пиголкин Ю.И., Федулова М.В. Гончарова Н.Н. Судебно-медицинское определение возраста.- МИА, 2006.
35. Попов В.Л., Судебная медицина, - Питер, 2003.
36. Попов В.Л., Мусаев Ш.М. Судебная медицина. - Юрид. Центр Пресс, 2009.
37. Уголовный кодекс РК (по состоянию на 03.06.2010).
38. Уголовно-процессуальный кодекс РК (по состоянию на 05.07.2010).
39. Самищенко С.С. Судебная медицина. – Юрайт, 2010.
40. Стеценко Г.С. Медицинское право: Учебник. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004.
41. Судебная медицина: руководство к практическим занятиям. 2-е изд., испр. И доп. Под ред. Пиголкина. - ГЭОТАР-Медиа, 2009.

II. Судебно-медицинская экспертиза вещественных доказательств

1. Барсегаңц Л.О., Левченков Б.Д. Судебно-медицинская экспертиза выделений организма. – М.: Медицина, 1978. 144 с.
2. Барсегаңц Л.О., Верещака М.Ф. Морфологические особенности волос человека в аспекте судебно-медицинской экспертизы. – М.: Медицина, 1982. 216 с.
3. Вагина И.Н. Влияние моющих средств на выявление отдельных белков сыворотки в следах крови II Суд.-мед. экспертиза. 1986. № 1. С. 32-33.

- травматологияның жалпы сот-медициналық мәселелерін, зақымданудың механогенезі мен морфогенезін;
- табылған жерде (оқиға болған жерде) мәйіттің үстін қарап тексеру кезінде сот медицинасы саласындағы дәрігер-маманның жұмыс тәртібін;
- мәйітке сот-медициналық сараптама жасау кезіндегі әкімшілік-ұйымдастыру шараларын;
- қатты, тұйық заттардың әсерінен болған жарақаттың (жұмсақ жамылғының, сүйектердің, ішкі ағзалардың, қантамырлары мен нервтердің) механогенезі мен морфогенезін;
- спорттың кейбір түрлерімен айналысқан кезде туындайтын жарақаттардың пайда болу механизмі мен морфологиялық ерекшеліктерін;
- биіктіктен құлағанда, тұрып құлаған жағдайдағы жарақаттың пайда болуы, механизмі, жіктелуі мен морфологиялық ерекшеліктерін;
- өткір заттардан болған (кесетін, шаншитын, шаншитын-кесетін, жаратын, аралайтын) жарақаттардың жіктелуі, механизмі мен морфологиялық белгілері және саралау диагностикасын;
- ату механизмі, жарақаттың морфологиялық сипаттамасын (оқ тиген жарақат, бытырадан болған жарақат, ату салдарынан болған жарақат, атипиялы қарудың атипиялы снарядынан болған жарақат);
- жарылыстардан болған зақымдануларды;
- техникалық және атмосфералық электрмен зақымдану; төменгі және жоғары температураның жергілікті не жалпы әсері; сәулелі энергияның әсері; сыртқы қысымның бірден өзгеруі (баротравма); механикалық кедергілерден болған сыртқы тыныс алудың бұзылуы (странгуляция, обтурация, аспирация, кеуденің, іштің жаншылуы, суға кеткенде жаншылу) кезінде болатын ағзалардың (тіндердің) патоморфологиялық өзгерісінің клиникалық, патофизиологиялық көрінісін;
- улы заттардың организмге әсер ету механизмі мен шарты; улының жіктелуі; патогенезі, клиникасы, ағзалардағы (тіндегі) патоморфологиялық өзгерістер, әртүрлі улану кезіндегі танатогенезді, олардың сот-медициналық диагностикасын;
- мәйіт қанының құрамында алкогольдің болуы мен масаю дәрежесін бағалаудың әдістері мен тәртібін;
- әртүрлі аурулар (ми, жүрек, тамыр, несеп-жыныс жүйесі, т.б.) кезінде балалар мен ересектердің кенеттен болған (аяқ астынан) және баяу болған өлімінің себептері мен генезін;
- денсаулыққа зияндылығын анықтау кезіндегі сот-медициналық сараптама өткізу тәртібін;
- әйелдер мен ерлердің жыныс жағдайларында сот-медициналық сараптаманы, сот-медициналық акушериялық-гинекологиялық сараптаманы ұйымдастыру мен өткізудің тәртібін;
- тегі биологиялық айғақты заттарды ізін анықтау тәсілдері, оларды алу және сот-биологиялық зерттеуге жіберу әдістерін;

- адамдар мен жануарлар түгінің морфологиялық, биохимиялық және антигендік құрылымы, түкті тексеру әдістерін;
- шәуегтің, адамнан бөлінетін басқа да шығындылардың морфологиялық, биохимиялық және антигендік құрылымы, оларды тексеру әдістерін;
- қанды (басқа да биологиялық объектілерді), оны әртүрлі жүйе бойынша топтық, жыныстық, түрлік анықтаудың қазіргі әдістерін;
- іс материалдары бойынша алдын ала тергеу кезеңі мен сот мәжілісінде сот-медициналық сараптама өткізудің ерекшеліктерін;
- жалпы жұмысқа жарамдылық қабілетінен айрылу көлемін белгілеу тәртібін;
- мәйітті табылған жерінде (оқиға болған жерде) және мәйітханада сот-медициналық зерттеу кезінде сот-медициналық суретке түсірудің жалпы принциптерін;
- биологиялық объектілерді алу мен жіберу тәртібін;
- сот-медициналық сараптама зертханасының медициналық-криминалистік бөлімінде (бөлімшелерінде) сот-медициналық сараптама жүргізудің тәртібін;
- тексерудің физикалық және суретке түсіру әдістерін;
- сот-медициналық трассологиялық сәйкестендіру әдістері мен теориялық негіздерін;
- зерттеу объектілері мен жарақаттарды сипаттау тәртібін **білуі тиіс.**

Резидент:

- ағзалар мен тіндердегі морфологиялық өзгерістер мен жарақаттарды анықтау мен сипаттауды;
- жарақаттаушы әсердің түрін, жарақаттың пайда болу механизмін, зақымданғаннан кейінгі мерзім ұзақтығын анықтауды;
- әсер еткен құралдың (заттың) ерекшелігін (сипаттамасы) анықтау, жарақаттың түріне (сипатына) диагноз қоюды;
- оқиға болған жерде (табылған жерде) мәйітке тексеру жүргізу, өлімді жіктеу, өлген уақытын анықтауды;
- өлімнің негізгі және тікелей себебін анықтауды;
- оқиға болған жерде биологиялық жолмен пайда болған заттардың (заттай айғақтардың) ізін табуды;
- қанның ізімен олардың пайда болу механизмін анықтауды;
- дақтарда қанның, шығындылардың бар-жоқтығын тексеру, олардың түрлерін, бір топқа жататындығы, шығындылардың категориясын анықтауды;
- өлгеннен кейінгі мерзім ұзақтығы мен дәлелді анықтауды;
- іштегі нәрестенің мәйіті мен жаңа туылған нәрестелердің мәйітіне сот-медициналық зерттеу жүргізуді;
- адам денесіне келтірілген зиян мен сол зиянның салдарынан пайда болатын денсаулық пен өмірге кері әсерлер арасындағы себеп-салдарлық байланысты анықтауды;
- биологиялық жолмен пайда болған заттай айғақтарды алу, орау, жіберу кезінде тергеушіге көмектесуді;

8 Список рекомендуемой литературы

Основное:

I. Судебная медицина

1. Абдукаримов Р.Х. Судебно-медицинская диагностика травмы от переезда тела человека колесами автомобиля. – Алматы, Даникер, 1992.
2. Абрамов С.С. Компьютеризация краниофациальной идентификации. – Алматы Данекер, 1998.
3. Авдеев А.И. Судебно-медицинская экспертиза тупой травмы при падении на лестничном марше. – М. Медицина, 2001.
4. Айтмырзаев Б.Н. Судебно-медицинская идентификация тупых металлических предметов по повреждениям головы на основе физико-технических методов исследования. – М., Медицина, 1991.
5. Альхофф Х. Синдром внезапной смерти у детей. – М.: Медицина, 1983.
6. Бахметьев В.И. Множественные переломы длинных трубчатых костей нижних конечностей при травме тупыми предметами. – Самара, «Книга», 1992.
7. Виноградов И.В., Томилин В.В. Судебная медицина: Учебник. – М.: юрид. Лит. 1991.
8. Ерофеев С.В. Судебно-медицинская экспертиза неблагоприятных исходов при оказании медицинской помощи. – М., Медицина, 2000.
9. Жаров В.В. Комплексная судебно-медицинская диагностика давности наступления смерти. – М., Юрид. лит., 1997.
10. Коровин А.А. Комплексная оценка морфологических и биофизических изменений тканей и органов трупа при судебно-медицинской диагностике давности наступления смерти. – М., Медицина, 2002.
11. Молчанов В. И., Попов В.Л., Калмыков К.Н. Огнестрельные повреждения и их судебно-медицинская экспертиза. – Л.: Медицина. 1990. 272 с.
12. Назаров Г.Н. Судебно-медицинская экспертиза расчлененных трупов. – М.: ЦО-ЛИУВ, 1988. 26 с.
13. Назаров Г.Н., Николенко Л.П. Судебно-медицинское исследование электротравмы. – М.: Фолиум, 1992. 144 с.
14. Осмотр трупа на месте его обнаружения (руководство для врачей)/Под ред. Матышева А.А. – Л.: Медицина, 1989. – 264 с.
15. Солохин А.А. Современное состояние судебно-медицинской экспертизы автомобильной травмы, проблемы и перспективы // Вопросы суд.мед.экспертизы. – М.: Медицина, 1997. Вып.5. С. 7-18.
16. Атлас по судебно й медицине. Под редакцией Пиголкина. – ГЭОТАР-Медиа, 2010.
17. Пауков В.С. Лекции по судебной медицине. – Практическая медицина, 2008.
18. Пиголкин Ю.И. Судебная медицина. - ГЭОТАР-Медиа, 2007.
19. Судебная медицина. Учебник. - Под ред. В.Н. Крюкова. – М.: Медицина, 2006
20. Руководство по судебной медицине. – под ред. В.В. Томилина, Г.А. Пашиняна. - ГЭОТАР-Медиа, 2010г. – М.: Медицина 2001.

7 Клиническая база

Центр судебной медицины МЗ РК и его территориальные подразделения (городские и областные подразделения), судебно-медицинские экспертные отделения, судебно-гистологическое и судебно-биологическое лаборатории, медико-криминалистическое отделение, спектрографическая лаборатория.

- сот-медициналық сараптама объектілерін зертханалық тексеруге қабылдауды;
- аурулар мен улануларға диагноз қою және себебін анықтауды;
- құқық бұзушылықтың жіктемесі және медицина қызметкерлерінің кәсіби қызметінде жіберген қателіктері үшін жауапкершілік түрлерін;
- «дәрігерлік іс» бойынша сот-медициналық сараптаманы ұйымдастыру мен өткізу әдістемесін;
- дәрігерлік құпия түсінігі, құпияны жария етудің этикалық және құқықтық жауапкершілігін;
- сот-медициналық сараптама мекемесінің құжаттамасын ресімдеуді **үйреніп алуы қажет.**

Резидент:

- ауа және газ эмболиясы сынамасын, гидростатикалық сынамаарды (өкпе және асқазан-ішек) өткізуге;
- жәбірленушіні, мәйітті, микропрепараттарды, макропрепараттарды суретке түсіруге;
- контурлы сызбаларға зақым келтіруге;
- қаңқа сүйектерінің сынуы мен жұмсақ тіндердің зақымдануын графикалық кескіндеуге;
- сот-медициналық сараптама қорытындысына қоса берілетін иллюстрацияларды (фототаблицаалар, т.б.) рәсімдеуге;
- зақымдар мен олардың іздерін өлшеу, сипаттау, оптикалық құралдардың көмегімен макроскопиялық және микроскопиялық тексеруге;
- саусақтарды таңба алуға дайындауға;
- зертханалық тексеру үшін (биологиялық, гистологиялық, бактериологиялық, вирусологиялық, ботаникалық, химия-токсикологиялық, медициналық-криминалистік, спектрлік, т.б.) материалдар алуға;
- мәйітті оқиға болған жерде тексеруге;
- дақты қанның бар-жоқтығына, оның түрлік, топтық, типтік және жыныстық ерекшеліктерін тексеруге;
- әртүрлі жолмен күштеп өлтірілген мәйітке сот-медициналық зерттеу жүргізуге;
- зертханалық тексерудің нәтижесін бағалауға;
- қаңқалар бойынша жыныс, жас бойынша, жеке ерекшеліктерін анықтауға;
- сарапшының қорытындысын ресімдеуге, сот-медициналық диагноз бен қорытындыларды тұжырымдауға;
- денсаулыққа келтірілген зиянның ауыртпалық дәрежесін анықтау үшін тірі тұлғаларға сараптама жасап, жалпы жұмысқа қабілеттілігін жоғалту пайызын анықтауға;
- биологиялық өліммен өлгеннен кейінгі мерзім ұзақтығын және деректі анықтау мен дәлелдеуге;
- жыныстық қылмыс кезінде сот-медициналық сараптама жүргізуге **машықтануы қажет.**

2 Пән сағаттарын бөлу

Бейіндеуші пәндер

Пән	Аудиториялық сағат			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Патологиялық анатомия	396	36	360	198
Сот-медициналық сараптама - 1	396	36	360	198
Сот-медициналық сараптама - 2	396	36	360	198
Сот-медициналық сараптама - 3	396	36	360	198
Тегі биологиялық айғақты заттардың сот-медициналық сараптамасы	396	36	360	198
Сағаттардың жалпы саны	1980	180	1800	990

Бейіндеуші шектес пәндер

Пән	Аудиториялық сағат			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Сот-медициналық сараптама объектісін микроскопиялық зерттеу	180	18	162	90
Сот медицинасындағы медицина-криминалистикалық және суретке түсіру әдісімен зерттеу	144	6	138	72
Сот медицинасындағы құқықтық мәселелер	72	12	60	36
Сағаттардың жалпы саны	396	36	360	198

3 Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

3.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы	Мазмұны
Патологиялық анатомия		
1	Зақымданулардың морфологиясы: дистрофиялар, некроздар.	

Правовые вопросы в судебной медицине	
1	Изучение основ (уголовного, гражданского, трудового и уголовно-процессуального) законодательства РК.
2	Участие в проведении организации и оформления результатов судебно-медицинской экспертизы по материалам следственных дел.
3	Участие в проведении первичных, дополнительных, повторных экспертиз по материалам следственных дел.
4	Участие в заседаниях суда при рассмотрении заключения судебно-медицинской экспертизы по материалам следствия и следственных дел.
5	Проведение анализа наиболее частых ошибок при проведении экспертиз по материалам дела.
6	Работа в библиотеке, Интернете.
7	Участие в научно-практических конференциях.
8	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 36 часов	

5 Методы обучения и преподавания

Лекции: обзорные, проблемные.

Семинары и практические занятия: теоретический разбор темы, работа в малых группах, дискуссии, презентации, обратная связь, участие в судебно-медицинских вскрытиях, участие в проведении судебно-медицинских экспертиз живых лиц, участие в проведении судебно-гистологических, судебно-биологических и судебно-криминалистических исследований, участие в заседаниях комиссий исследования экспертиз по материалам следственных дел, участие в научно-практических конференциях.

Самостоятельная работа резидента (СРР): участие в проведении судебно-медицинских экспертиз, работа с учебно-научной литературой и контрольно-измерительными средствами, написание протоколов вскрытия, оформления протокола освидетельствования потерпевших и обвиняемых, формирование портфолио.

6 Оценка знаний

Текущий и рубежный контроль: определяются обучающей организацией образования.

Итоговый контроль: экзамен, включающий тестирование/собеседование и оценку практических навыков.

3	Проведение микроскопического исследования крови. Определение видовой принадлежности крови.
4	Проведение микроскопического исследования волос. Определение видовой принадлежности волос.
5	Проведение микроскопического исследования выделений: спермы, слюны, пота, мочи, влагалищных выделений, фекальных масс и мекония, околоплодной жидкости, лохий.
6	Оценка результатов лабораторных исследований.
7	Определение патоморфологических, микроскопических изменений при различных видах насильственной смерти и при подозрении на нее.
8	Участие в научно-практических конференциях.
9	Работа в библиотеке, Интернете.
10	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 90 часов	
Медико-криминалистические и фотографические методы исследований в судебной медицине	
1	Проведение исследования объектов судебно-медицинской экспертизы, проводимой с целью их дифференциации и идентификации.
2	Проведение фотографических исследований в ультрафиолетовых и инфракрасных лучах.
3	Проведение люминесцентного анализа.
4	Проведение анализа химических исследований повреждений на коже гнилостно измененных и мумифицированных трупов.
5	Проведение анализа рентгенологических исследований повреждений на коже гнилостно измененных и мумифицированных трупов.
6	Проведение анализа спектральных исследований повреждений на коже гнилостно измененных и мумифицированных трупов.
7	Выявление различных микрочастиц в повреждениях и других объектах.
8	Установление вида травматического воздействия,
9	Проведение судебно-медицинской идентификации личности.
10	Подготовка кисти для дактилоскопирования.
11	Участие в научно-практических конференциях.
12	Работа в библиотеке, Интернете.
13	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 72 часа	

2	Қабыну: түрлері, патоморфологиялық белгілері.
3	Тыныс алу жүйесі ауруларының патологиялық анатомиясы.
4	Жүрек-қан тамыр жүйесі ауруларының патологиялық анатомиясы.
5	Асқорыту жүйесі ауруларының патологиялық анатомиясы.
6	Зәр шығару жүйесі ауруларының патологиялық анатомиясы.
7	Қан ауруларының патологиялық анатомиясы.
8	Ревматизмдік аурулардың патологиялық анатомиясы.
9	Гепатобилиарлы жүйе ауруларының патологиялық анатомиясы.
10	Эндокринді жүйе ауруларының патологиялық анатомиясы.
11	Сүйек-бұлшықет жүйесі ауруларының патологиялық анатомиясы.
12	Ішкі аурулардың патоморфологиялық өзгерістері.
13	Жұқпалы аурулардың патоморфологиялық өзгерістері.
14	Балалар ауруларының патоморфологиялық өзгерістері.
Барлығы: 36 сағат	
Сот-медициналық сараптама -1	
1	ҚР денсаулық сақтау жүйесіндегі сот-медициналық қызмет.
2	Жарақат және травматизм туралы жалпы ғылым.
3	Тұйық заттармен зақымдану. Зақымдану морфогенезі, балалардағы ерекшеліктері.
4	Зақымдану кезінде өлу себептері.
5	Велосипедтен және мотоциклден жарақат алу кезіндегі зақымдану морфогенезі.
6	Темір жолмен (рельс) жүретін көліктерден жарақат алу кезіндегі зақымдану морфогенезі.
7	Авиациялық жарақаттар кезіндегі зақымдану морфогенезі.
8	Спорттық жарақаттар кезіндегі зақымдану морфогенезі.
9	Автомобильдік және құлаудан болған жарақаттар кезіндегі зақымдану морфогенезі.
10	Өнеркәсіптік және ауылшаруашылық жарақаттар кезіндегі зақымдану морфогенезі.
11	Өткір заттармен зақымдану морфогенезі.
12	Оқ тиген жарақаттар кезіндегі зақымдану морфогенезі.
13	Электрдің әсерінен болған денсаулықтағы бұзылыстар мен өлім.
14	Жоғарғы және төменгі температураның, ауа қысымының, сәуле энергиясының әсерінен болған зақымданулардың морфогенезі.

15	Тыныс алудың бұзылуынан болатын денсаулықтағы өзгерістер және өлім. Асфиксиялардың түрлері.
16	Суға батып кету және кенеттен суда өлу.
17	Уланудан денсаулықтың бұзылуы және өлім.
Барлығы: 36 сағат	
Сот-медициналық сараптама - 2	
1	Жәбірленушіге, айыпталушыға және басқа тұлғаларға сот-медициналық сараптама жүргізу.
2	Мәйітті тауып алған жерде қарап тексеру принциптері.
3	Кенеттен қайтыс болған мәйітке сот-медициналық сараптама жүргізу.
4	Неанатологиядағы сот-медициналық мәселелер.
Барлығы: 36 сағат	
Сот-медициналық сараптама – 3	
1	Жыныстық қылмыстардың сот-медициналық сараптамасы.
2	Жүктілікті анықтаудың сот-медициналық сараптамасы.
3	Өткен босанудың және түсіктің сот-медициналық сараптамасы.
4	Еркектің жыныстық қатынасқа және ұрықтануға қабілеттілігін анықтаудың сот-медициналық сараптамасы.
5	Денсаулықтың жағдайын тексерудің сот-медициналық сараптамасы.
6	Жасанды аурулардың сот-медициналық сараптамасы. Сылтаурату және аггравация.
7	Жастың сот-медициналық сараптамасы.
8	Алкогольдік ішімдіктермен мас болудың сот-медициналық сараптамасы.
9	Медициналық қызметкерлердің кәсіби және кәсіби-қызметтік құқығының бұзылушылығы бойынша жүргізілетін сот-медициналық сараптама.
10	Тергеу сот ісі материалдары бойынша жүргізілетін сот-медициналық сараптама.
Барлығы: 36 сағат	
Тегі биологиялық айғақты заттардың сот-медициналық сараптамасы	
1	Сот-биологиялық бөлімше жұмысының құрылымы мен принциптері.
2	Қанның сот-медициналық сараптамасы.
3	Ағзалар мен тіндердің сот-медициналық сараптамасы.
4	Адам мен жануарлар түгінің сот-медициналық сараптамасы.
5	Шығындылардың (шәуеттің, сілекейдің, зәрдің) сот-медициналық сараптамасы.

		экспертизы в случаях привлечения медицинских работников к уголовной ответственности за профессиональные правонарушения.
5	Особенности проведения судебно-медицинской экспертизы по материалам дела на предварительном следствии и в суде	Общие вопросы. Материалы следственного отдела как объект судебно-медицинской экспертизы. Причины необходимости проведения судебно-медицинской экспертизы по материалам следственных дел. Поводы и порядок назначения.
6	Судебно-медицинская экспертиза на предварительном следствии и в судебном заседании	Экспертиза на предварительном следствии и в судебном заседании. Первичные, дополнительные, повторные экспертизы по материалам следственных дел. Процессуальное положение эксперта при проведении судебно-медицинской экспертизы по материалам следственных дел. Организация проведения и оформление результатов судебно-медицинской экспертизы по материалам следственных дел в соответствии с требованиями законов и Инструкции о производстве судебно-медицинской экспертизы. Анализ наиболее частых ошибок при проведении экспертиз по материалам дела.
7	Судебно-медицинская экспертиза по материалам дела при различных видах травмы	Общие вопросы. Травмы, нанесенные тупыми предметами, а также причиненные: от падения с высоты, транспортными средствами, острыми предметами, острыми предметами, электрическим током, действием крайних температур, при отравлениях. Судебно-медицинская экспертиза по материалам судебного дела при различных видах травмы.
Итого: 65 часов		

4.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР) по профилирующим смежным дисциплинам

№	Содержание СРР
Микроскопическое исследование объектов судебно-медицинской экспертизы	
1	Забор материала для лабораторных исследований: биологического, гистологического, бактериологического и вирусологического, ботанического, химикотоксикологического, медико-криминалистического, спектрального и других.
2	Овладение методикой цитологического исследования объектов судебно-медицинской экспертизы.

2	Методы исследования	Фотографические методы исследования. Инструментальные и другие методы исследования: измерительные, микроскопические, рентгенологические, спектральные, химические. Анализ химических, рентгенологических, спектральных исследований повреждений на коже гнилостно измененных и мумифицированных трупов.
3	Травматическое воздействие	Вид травматического воздействия, механизм образования повреждений, давность их происхождения. Особенность воздействовавшего орудия. Диагностика вида травмы.
4	Фотографические методы исследования	Масштабная фотография, микрофотография. Репродукционная штриховая и полутонкая фотография. Специальные микрофотографии (фазоконтрастная в отраженном, смешанном освещении и в поляризованном свете). Теневая фотосъемка. Фотографирование бликующих объектов. Фотографирование в инфракрасных и ультрафиолетовых лучах. Цветовыделительная фотография. Виды фотопечати: фотопечать с уменьшением, обращенная зеркальная фотопечать, фотопечать с совмещенных негативов. Стереofотосъемка.
5	Судебно-медицинская идентификация личности	Судебно-медицинская идентификация личности. Правила и порядок проведения судебно-медицинской идентификаций личности.
6	Судебно-медицинская экспертиза реконструкции событий	Судебно-медицинская экспертиза реконструкции событий. Правила и порядок проведения судебно-медицинской экспертизы реконструкции событий.
Итого: 130 часов		
Правовые вопросы в судебной медицине		
1	Право и правовые явления	Основные понятия о праве и правовых явлениях.
2	Виды ответственности	Правонарушения и юридическая ответственность. Административная ответственность.
3	Основы законодательства РК	Основы уголовного, гражданского, трудового и уголовно-процессуального законодательства РК.
4	Профессиональные нарушения медицинских работников	Профессиональные нарушения медицинских работников, их классификация и характеристика. Организация и задачи судебно-медицинской.

6	Іншек шығындыларының, фекальдық масса мен меконияның сот-медициналық сараптамасы.
7	Іштегі нәресте маңындағы сұйықтықтың, лохиялардың, сүтбез сөлінің сот-медициналық сараптамасы.
8	Сот-медициналық сараптама объектісін цитологиялық зерттеу.
9	Сот-медициналық сараптама объектісін электрофоздік зерттеу.
10	Сот-медициналық сараптама объектісін иммунофлюоресценттік зерттеу.
11	Сот-медициналық сараптама объектісін молекулалық-генетикалық зерттеу.
Барлығы: 36 сағат	

3.2 Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Патологиялық анатомия		
1	Патологоанатомиялық қызмет. Патологоанатомиялық диагноз және эпикриз	Денсаулық сақтау жүйесіндегі патологиялық қызметтің рөлі, орны және құрылымы. Патологоанатомиялық диагноз түрлері мен құрылымы. Аурулардың дүниежүзілік жіктелімі. Мәйітті патологиялық ашудың хаттамасы. Танатогенез. Клиника-патологоанатомиялық эпикриз-ді ресімдеу принциптері. Клиникалық және патологоанатомиялық диагноздарды салыстыру айырмашылық категориялары.
2	Дистрофиялар, некроздар	Зақымдану морфологиясы: дистрофиялар, некроздар. Апоптоз. Инфаркттар.
3	Қанайналым бұзылыстары	Қанайналым бұзылыстары: толыққандылық, стаз, қан кету. ЖТҚҰ синдромы. Шок. Морфологиялық көріністері.
4	Аутопсия, биопсия	Операциялық және биопсиялық материалдарды морфологиялық зерттеу техникасы. Биопсиялар мен биопсиялық материалдар бойынша патологоанатомиялық нәтижелердің түрлері. Бактериологиялық зерттеуге материалдар алу.
5	Қабыну	Қабынудың түрлері. Продуктивті қабыну. Спецификалық және бейспецификалық қабынудың морфологиялық әртүрлілігі.
6	Сүйек-бұлшықет жүйесінің аурулары	Сүйек-бұлшықет жүйесінің аурулары.

7	Жүрек-қантамыр жүйесінің аурулары	Атеросклероз және артериальды гипертензия: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Жүректің жіті ишемиялық ауруы: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі Жүректің созылмалы ишемиялық ауруы: жіктемесі, морфологиялық сипаттамасы, нәтижесі, болжамы.
8	Дәнекер тінінің жүйелік дезорганизациясымен байланысты аурулар	Ревматизм: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Жүйелі қызылжегі: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі. Ревматоид артриті: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі. Склеродермия: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі.
9	Тыныс алу ағзаларының аурулары	Тыныс алу ағзалары ауруларының патологиялық анатомиясы. Жіктемесі. Жоғарғы тыныс алу ағзаларының жіті респираторлы аурулары: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Жіті бронхиттер: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Жіті пневмониялар: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Интерстициальдық пневмониялар: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Альвеолиттер: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі. Өкпенің созылмалы обструктивті аурулары: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Пневмосклероз және карнификациялар. Бронхоэктаздық ауру: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Өкпе ісіктері: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Пневмокониоздар. Өкпе-жүрек.
10	Эндокриндік және экзокриндік аурулардың патологиялық анатомиясы	Қантты диабет: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі. Диабеттік макро- және микроангиопатиялардың асқынулары мен нәтижелері.

5	Микроскопическое исследование органов и тканей при повреждении электрошоком	Патоморфологические микроскопические изменения органов и тканей при различных видах повреждений, насильственной смерти и подозрении на нее электрошоком.
6	Микроскопическое исследование повреждений органов и тканей при воздействии высокой и низкой температур	Патоморфологические микроскопические изменения органов и тканей при различных видах повреждений, насильственной смерти и подозрении на нее при воздействии высокой и низкой температур.
7	Микроскопическое исследование органов и тканей при нарушении внешнего дыхания	Патоморфологические микроскопические изменения органов и тканей при различных видах повреждений, насильственной смерти и подозрении на нее при нарушении внешнего дыхания.
8	Микроскопическое исследование органов и тканей при утоплении	Патоморфологические микроскопические изменения органов и тканей при различных видах повреждений, насильственной смерти и подозрении на нее при утоплении.
9	Микроскопическое исследование органов и тканей при отравлении	Патоморфологические микроскопические изменения органов и тканей при различных видах повреждений, насильственной смерти и подозрении на нее при отравлении.
10	Микроскопическое исследование органов и тканей при скоропостижной смерти	Скоропостижная смерть. Виды скоропостижной смерти. Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах скоропостижной смерти.
11	Микроскопическое исследование органов и тканей при смерти новорожденных и детей раннего возраста	Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах смерти новорожденных и детей раннего возраста.
Итого: 162 часа		
Медико-криминалистические и фотографические методы исследований в судебной медицине		
1	Медико-криминалистическое исследование объектов судебно-медицинской экспертизы	Организация и принципы работы медико-криминалистического отделения и спектрографической работы в судмедэкспертизе. Основные положения об исследовании объектов судебно-медицинской экспертизы, проводимой с целью их дифференциации и идентификации.

Правовые вопросы в судебной медицине	
1	История судебной медицины. Предмет и содержание судебной медицины.
2	Вопросы этики и деонтологии в профессиональной деятельности врача-судебно-медицинского эксперта.
3	Основные понятия о праве и правовых явлениях. Основы уголовного, гражданского, трудового и уголовно-процессуального законодательства РК.
4	Правонарушения и юридическая ответственность. Административная ответственность.
5	Профессиональные нарушения медицинских работников, их классификация и характеристика.
6	Организация и задачи судебно-медицинской экспертизы в случаях привлечения медицинских работников к уголовной ответственности за профессиональные правонарушения.
7	Экспертиза на предварительном следствии и в судебном заседании.
Итого: 7 часов	

4.2 Примерный тематический план и содержание семинаров и практических занятий профилирующих смежных дисциплин

№	Тема	Содержание
Микроскопическое исследование объектов судебно-медицинской экспертизы		
1	Организация и принципы работы судебно-гистологического отделения	Судебно-гистологическое отделение. Организация и принципы работы судебно-гистологического отделения.
2	Общая цитология	Учение о клетке. Строение и жизненный цикл клетки.
3	Методика проведения цитологической экспертизы	Общие вопросы. Цели, задачи и возможности исследования. Объекты исследования. Выявление и способы изъятия объектов и орудия травмы. Порядок и последовательность исследования: условия, влияющие на их результат. Методы исследования клеток тканей человека и животных. Установление органно-тканевой принадлежности клеток. Определение половой принадлежности клеток человеку или какому-либо животному.
4	Микроскопическое исследование органов и тканей при повреждении тупыми и острыми предметами	Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах насильственной смерти и подозрении на нее. Патоморфологические микроскопические изменения при повреждении тупыми и острыми предметами.

		<p>Диабеттік комалар: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Ұйқыбез ісіктері: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Қуықастыбездің қабынуы және ісіктері: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Гипофиз бен бүйрекүстібездердің аденомаларымен байланысты синдромдар морфологиясы.</p>
11	Бүйрек аурулары	<p>Бүйрек ауруларының патологиялық анатомиясы. Жіктемесі. Бүйрек функциясының жіті жеткіліксіздігі (шок бүйрек) морфологиясы.</p> <p>Тубулоинтерстициальды нефриттер туралы түсінік.</p> <p>Жіті және созылмалы пиелонефрит: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Гломерулонефрит: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Бүйрек функциясының созылмалы жеткіліксіздігі.</p> <p>Нефросклероз: патологиялық анатомиясы, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Несепағар мен бүйрек дамуының туа біткен ақаулары.</p> <p>Бүйрек ісіктері: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p>
12	Асқорыту жүйесінің аурулары	<p>Өңеш аурулары: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Жіті және созылмалы гастриттер: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Ойықжара ауруы: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Жіті және созылмалы ойықжара, ойықжара ауруының асқынулары, ойықжара-обыр. Патологиялық анатомиясы.</p> <p>Крон ауруы, бейспецификалық ойықжаралы колит: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p> <p>Аппендициттер: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.</p>

13	Бауыр мен өт жолдарының аурулары	Жігі және созылмалы гепатоздар. Гепатиттер: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Бауыр циррозы: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Порталды гипертензия: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Өт-тас аурулары: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Холециститтер, холангиттер: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Механикалық сары ауру: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Гепаторенальды синдром: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Бауыр ісіктері: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі.
14	Жұқпалы аурулар	Инфектология. Инфекциялық процесстің даму заңдылықтары. Респираторлы вирусты инфекциялар: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Ауа-тамшы жолымен берілетін бактериальды инфекциялар: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Ішектің бактериальды аурулары: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Сепсис: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. АИТВ инфекциясының клиника-морфологиялық белгілері.
15	Туберкулез	Туберкулез: патологиялық анатомиясы, жіктемесі, асқынулары, нәтижесі. Ілкі туберкулездің, салдарлық және гематогенді туберкулездің жеке формаларының патологиялық анатомиясы. Асқынулары, нәтижесі.
Барлығы: 360 сағат		
Сот-медициналық сараптама - 1		
1	ҚР денсаулық сақтау жүйесіндегі сот-медициналық қызмет	ҚР денсаулық сақтау жүйесіндегі сот-медициналық қызмет, оның тарихы, маңызы, міндеті. Сот-медициналық сараптаманың процессуальдық негізі.

4 Примерный тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин

4.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема	Содержание
Микроскопическое исследование объектов судебно-медицинской экспертизы		
1	Организация и принципы работы судебно-гистологического отделения.	
2	Методы микроскопического исследования материала.	
3	Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах насильственной смерти и подозрении на нее. Патоморфологические микроскопические изменения при повреждении тупыми и острыми предметами.	
4	Патоморфологические микроскопические изменения при насильственной смерти и подозрении на нее электротоком.	
5	Патоморфологические микроскопические изменения при насильственной смерти и подозрении на нее высокой и низкой температурой.	
6	Патоморфологические микроскопические изменения при насильственной смерти и подозрении на нее лучистой энергией.	
7	Патоморфологические микроскопические изменения при насильственной смерти и подозрении на нее нарушением внешнего дыхания, утоплении, отравлении.	
8	Патоморфологические микроскопические изменения при скоропостижной смерти.	
9	Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах смерти новорожденных и детей раннего возраста.	
Итого: 18 часов		
Медико-криминалистические и фотографические методы исследований в судебной медицине		
1	Организация и принципы работы медико-криминалистического отделения и спектрографической работы в судмедэкспертизе.	
2	Фотографические методы исследования.	
3	Инструментальные и другие методы исследования: измерительные, микроскопические, рентгенологические, спектральные, химические.	
4	Основные положения об исследованиях объектов судебно-медицинской экспертизы, проводимой с целью их дифференциации и идентификации.	
5	Судебно-медицинское отождествление личности.	
6	Судебно-медицинская экспертиза реконструкции событий.	
Итого: 14 часов		

9	Исследование пятен (помарок) на наличие крови, видовую, групповую, типовую и половую ее специфичность.
10	Судебно-медицинское исследование трупа при различных видах насильственной смерти.
11	Определение пола, возраста и индивидуальных особенностей по останкам.
12	Проведение экспертизы живых лиц для установления степени тяжести вреда, причиненного здоровью, процента утраты общей трудоспособности.
13	Установление и обоснование факта и давности наступления биологической смерти.
14	Проведение судебно-медицинской экспертизы при половых преступлениях.
15	Участие в научно-клинических конференциях.
16	Работа в библиотеке, Интернете.
17	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 198 часов	
Судебно-медицинская экспертиза вещественных доказательств биологического происхождения	
1	Забор вещественных доказательств биологического происхождения (крови, волос, органов, тканей, выделений: спермы, слюны, мочи, влагалищных выделений, фекальных масс и мекония, околоплодной жидкости, лохий, секрета молочной железы) для лабораторных исследований: биологического, гистологического, бактериологического и вирусологического, ботанического, химико-токсикологического, медико-криминалистического, спектрального и других.
2	Фотографирование микро-, макропрепаратов.
3	Оценка результатов исследования вещественных доказательств биологического происхождения: крови, органов, тканей, волос, выделений: спермы, слюны, мочи, влагалищных выделений, фекальных масс и мекония, околоплодной жидкости, лохий, секрета молочной железы.
4	Участие в научно-клинических конференциях.
5	Работа в библиотеке, Интернете.
6	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 198 часов	

		Сот-медициналық сараптаманы ұйымдастыру. Сот-медициналық сарапшының міндеті, құқығы және жауапкершілігі. Сот-медициналық сарапшы міндетінің шегі.
2	Жарақат және травматизм	Жарақат және травматизм туралы жалпы ғылым. Жарақаттың жіктемесі. Құрама жарақаттар. Жарақаттардың сот-медициналық сараптамасы.
3	Тұйық заттармен зақымдану	Тұйық заттармен зақымдану, жұмсақ тіндер, сүйектер, ішкі ағзалар, бассүйек-ми зақымдануларының морфогенезі. Балалардағы зақымдану ерекшеліктері.
4	Автомобильдік жарақат	Автомобильдік жарақаттар кезіндегі зақымданулардың ерекшеліктері. Зақымдану морфогенезі. Автомобильдік жарақат кезіндегі денсаулықтағы бұзылыстар және өлім. Автомобиль доңғалағы басып өткен денедегі зақымданулар. Автомобиль соққан адамдағы зақымданулар. Автомобильдің ішіндегі жүргізуші мен жолаушының зақымдануы. Қозғалыстағы автомобильден түсіп қалған адамның зақымдануы. Құрама жарақаттар.
5	Мотоцикльдік және велосипедтік жарақаттар	Мотоцикльдік және велосипедтік травматизмдер туралы жалпы мәлімет. Мотоцикльдік және велосипедтік жарақаттың түрлері. Зақымданудың механизмі мен морфологиялық ерекшеліктері.
6	Темір жол көлігінен болатын жарақаттар	Қозғалыстағы пойыз соққан адамның зақымдануы. Пойыз дөңгелегі басып өткен дененің зақымдануы. Қозғалыстағы пойыз құрамынан құлап түскен адамның зақымдануы. Вагондардың арасына қыстырылып қалған дененің зақымдануы. Вагондардың ішінде жолаушылардың зақымдануы. Темір жол көлігіндегі апаттан болған жаппай қырылу кезінде сот-медициналық сараптаманы ұйымдастыру.
7	Авиациялық жарақат	Авиациялық жарақат туралы жалпы мәлімет және оның жіктемесі. Авиациялық оқиғалар кезіндегі зақымдайтын факторлар. Әртүрлі авиациялық оқиғалар кезінде экипаж бен жолаушылардағы зақымданулар сипаттамасы.

8	Спорттық жарақат	Спорттық травматизм туралы жалпы мәлімет. Дене тәрбиесімен және спортпен шұғылдану кезінде туындайтын зақымданулардың морфологиялық өзгерісінің пайда болу механизмі.
9	Құлаған кезде туындайтын зақымданулар	Биіктіктен құлаған кезде туындайтын зақымданулар. Аяқпен құлаған кезде туындайтын зақымданулар.
10	Өнеркәсіптік және ауылшаруашылықтық жарақаттар	Өнеркәсіптік және ауылшаруашылықтық травматизмдер, олардың ерекшеліктері және морфологиялық көріністері. Шыншыртабанды тракторлар тигізетін зақымданулар. Трактордан болған жарақаттың жеке түрлері кезіндегі зақымдану механизмі мен ерекшеліктері.
11	Өткір заттармен зақымдану	Өткір заттардан туындаған зақымданулар туралы жалпы мәлімет. Кесетін құралдар мен заттардан туындаған зақымданулар. Шаншитын құралдар мен заттардан туындаған зақымданулар. Шаншитын кесетін құралдар мен заттардан туындаған зақымданулар. Жаратын және аралайтын құралдар мен заттардан туындаған зақымданулар.
12	Оқ тиген зақымданулар	Ату қаруы. Факторлары. Қашықтыққа байланысты оқ тиген зақымданулар. Бытыра оғы тиген зақымданулар. Атипиялық снарядтан, атипиялық қарудың оғынан және жарылыстан болған зақымданулар.
13	Электрлік жарақаттар	Техникалық электрлермен зақымданған ағзалар мен тіндердің клиникалық көріністері, тенаогенезі, өзгерістері. Атмосфералық электрлермен (найзағай) зақымданған ағзалар мен тіндердің клиникалық көріністері, танаогенезі және өзгерісі.
14	Жоғарғы және төменгі температураның әсерінен туындаған зақымданулар	Суықтың жалпы және жергілікті әсерінен болатын ағзалар мен тіндердегі патоморфологиялық өзгерістер және клиникалық көріністері. Жоғарғы температураның жалпы және жергілікті әсерінен болатын ағзалар мен тіндердегі патоморфологиялық өзгерістер және клиникалық көріністер.
15	Атмосфералық қысымның әсерінен болатын зақымданулар	Төменгі атмосфералық қысымның (гипобария) әсерінен болатын денсаулықтағы өзгерістер мен өлім зақымданулар. Жоғарғы атмосфералық қысымның (гипербария) әсерінен болатын денсаулықтағы өзгерістер мен өлім.

3	Проведение патологоанатомического вскрытия умерших детей (от 1 года до 15 лет). Оформление протокола вскрытия. Оформление клинко-патологоанатомического эпикриза.
4	Проведение забора биопсийного и аутопсийного материала для гистологического исследования.
5	Проведение забора материала для микробиологического и вирусологического исследований.
6	Проведение патогистологических исследований блок-препаратов операционного и биопсийного материала.
7	Описание макро- и микроскопических изменений в органах и тканях при различной соматической патологии.
8	Заполнение врачебных свидетельств о смерти, свидетельств о перинатальной смертности.
9	Сопоставление клинического и патологоанатомического диагнозов с определением категории и причины расхождения диагноза. Подготовка и проведение клинко-анатомической конференции.
10	Подготовка отчетно-учетной документации.
11	Участие в заседаниях комиссий исследования летальных исходов.
12	Участие в клинко-анатомических конференциях.
13	Работа в библиотеке, Интернете.
14	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Итого: 198 часов	
Судебно-медицинская экспертиза – 1, 2, 3	
1	Фотографирование потерпевшего, трупа, микро, макропрепаратов.
2	Проведение пробы на воздушную и газовую эмболию, гидростатических проб (легочная и желудочно-кишечная).
3	Графическое отражение переломов костей скелета и повреждения мягких тканей.
4	Оформление иллюстраций (фототаблицы и другие), прилагаемых к заключению судебно-медицинского эксперта.
5	Описание, измерение повреждений и следов, исследование их макро- и микроскопически с помощью оптических средств.
6	Присутствие при подготовке кисти и проведении дактилоскопирования.
7	Забор материала для лабораторных исследований: биологического, гистологического, бактериологического и вирусологического, ботанического, химикотоксикологического, медико-криминалистического, спектрального и других.
8	Осмотр трупа на месте происшествия.

		секрета молочной железы. Определение видовой и групповой специфичности секрета и молочной железы и молозива (системы ABO, MNSs и др.).
12	Цитологические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы	Методика проведения цитологической экспертизы. Общая цитология. Судебно-генетическое отделение. Микроскопическое исследование биологического материала. Патоморфологические микроскопические изменения при различных видах насильственной смерти и при подозрении на нее.
13	Электрофоретические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы	Общие принципы электрофореза. Изоэлектрофокусирование как разновидность электрофореза. Использование электрофоретических методов исследования в судебно-медицинской практике.
14	Иммунофлюоресцентные исследования объектов судебно-медицинской экспертизы	Общие принципы иммунофлюоресцентного анализа. Чувствительность и специфичность метода, возможность его использования.
15	Молекулярно-генетические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы	Вопросы общей цитогенетики человека. Материальные основы наследственности. Хромосомы. Кариотип и идеограмма. Спирализация, химический состав и генетические функции хромосом. Генетические механизмы, обуславливающие преемственность наследственных свойств. Генетические изменения в хромосомной наборе. Методы исследования. Вопросы частной цитогенетики человека. Половой хроматин. «X»-хроматин (морфология, частота, природа, распространенность). «Y»-хроматин (морфология, частота, природа, распространенность). Методы исследования и применение их в биологии и медицине.
Итого: 360 часов		

3.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР)

Патологическая анатомия	
1	Проведение патологоанатомического вскрытия взрослого. Оформление протокола вскрытия. Оформление клинико-патологоанатомического эпикриза.
2.	Проведение патологоанатомического вскрытия умершего в перинатальном периоде. Оформление протокола вскрытия. Оформление клинико-патологоанатомического эпикриза.

16	Сәуле энергиясының әсерінен болатын зақымданулар	Сәулелік зақымданулар кезіндегі клиникалық және патоморфологиялық өзгерістер. Сәулесок аурулары кезіндегі клиникалық және патоморфологиялық өзгерістер.
17	Механикалық кедергілерден туындайтын сыртқы тыныс бұзылыстары кезіндегі денсаулықтағы бұзылыстар және өлім	Сыртқы тыныс бұзылыстарының түрлері. Мәйітті сот-медициналық зерттеудің әдістемесі. Гипоксия кезіндегі морфологиялық өзгерістер: obturациялық, компрессиялық, Странгуляциялық гипоксия.
18	Суға батып кету және кенеттен суда өлу	Суға батып кету (жалпы мәліметтері, оны зерттеудегі негізгі бағыттар, морфологиялық белгілері, механизмі мен бағалау). Суға батып өлген мәйітті диагностикалаудың зертханалық әдістері.
19	Уланудан денсаулықтың бұзылуы және өлу	Күйдіргіш улармен улану (қышқылдар, негіздер және басқа). Деструктивті улармен улану (ауыр металлдармен, металлоидтармен және олардың қосындыларымен). Қанға әсер ететін улармен улану. Тамақтан улану. Нерв жүйесін қоздыратын, тежейтін және салдандыратын (тейротропты улар) улармен улану. Этил спиртімен улану.
Барлығы: 360 сағат		
Сот-медициналық сараптама - 2		
1	Тірі адамдардың сот-медициналық сараптамасы	Жәбірленушілерге, айыпталушыларға және басқа тұлғаларға сот-медициналық сараптама жүргізу әдістемесі. Денсаулыққа зиян келтіру ауырлығын анықтаудың сот-медициналық сараптамасы. Жұмысқа жарамдылықты жоғалтудың көлемін (пайызын) анықтаудың сот-медициналық сараптамасы. Жасанды ауруға бүркемеленген денсаулықтың жағдайын анықтауға сот-медициналық сараптама жүргізу. Интерсексуальдық жағдайға сот-медициналық сараптама жүргізу. Жынысты, жыныстық жетілуді, жасты анықтау. Жыныстық қылмыс кезінде сот-медициналық сараптама жүргізу. Жүктілікті, өткен босануды және түсікті анықтау кезінде сот-медициналық сараптама жүргізу.
2	Мәйітті табылған жерінде (оқиға болған жерде) қарап тексеру	Мәйітті табылған жерінде (оқиға болған жерде) қарап тексеру. Өлім констатациясы. Мәйітті қарап тексеру тәртібі. Дененің барлық зақымданған

		аймағының жағдайын сипаттау. Өртүрлі зақымданулар мен өлім кезінде мәйітті қарап тексеру. Мәйіттің табылған орнында кемшілік жағдайларды тіркеу. Оқиға болған жерді және мәйіт табылған орынды қарап тексеруді процессуальдық ресімдеу.
3	Зорлықпен өлтірілу кезіндегі сот-медициналық сараптама	Өлім мен мәйіттегі өзгерістерді зерттейтін ғылым (танатология). Мәйіттің сот-медициналық сараптамасы (зерттеу). Зорлықпен өлтірілу кезіндегі сот-медициналық сараптаманың кейбір мәселелері. Өртүрлі зорлықпен өлтірілген мәйіттегі және оған күдіктенген кездегі патоморфологиялық, микроскопиялық өзгерістер.
4	Кенеттен қайтыс болған кезде жүргізілетін сот-медициналық сараптама	Кенеттен қайтыс болған кезде жүргізілетін сот-медициналық сараптама. Кенеттен қайтыс болу генезінің себептері. Жұқпалы және паразитарлы аурулардың салдарынан кенеттен қайтыс болу. Ми мен оның қабықшаларының аурулары салдарынан кенеттен қайтыс болу. Жүрек пен қантамырлар ауруларының салдарынан кенеттен қайтыс болу. Тыныс алу ағзаларының аурулары салдарынан кенеттен қайтыс болу. Асқорыту, зәр шығару ағзаларының аурулары салдарынан кенеттен қайтыс болу. Аллергиялық жағдайлар мен аурулардың салдарынан кенеттен қайтыс болу. Балалардың кенеттен қайтыс болуы.
5	Неанатологияның сот-медициналық мәселелері	Жаңа туылған нәресте, мерзімі жетіп туылған нәресте, жетілу, өмірге қабілеттілік белгілері. Анте-, интра- және постнатальды кезеңдердегі өлім себептері.
Барлығы: 360 сағат		
Сот-медициналық сараптама - 3		
1	Жыныстық қылмыстың сот-медициналық сараптамасы	Зорлау. Анықтамасы және қылмыстық-құқықтық жағдайлар. «Жыныстық қатынас» туралы ұғымның анықтамасы. Сараптаманың міндеттері мен мүмкіншіліктері. Зорлау кезіндегі сот-медициналық сараптама. Сараптама жүргізу тәртібі мен әдістемесі. Жыныстық қатынас фактілерін куәландыратын жыныс ағзаларындағы өзгерістер мен зақымдануларды анықтау. Медициналық тексеру нәтижелерін бағалау. Дәрменсіз күйді

		специфичность. Групповая специфичность. Региональное происхождение крови (источники кровотечения, состав крови, свойственной тому или иному источнику кровотечения). Принадлежность крови плоду или взрослому человеку. Экспертиза отцовства, материнства и замены детей.
3	Судебно-медицинская экспертиза органов и ткани	Судебно-медицинская экспертиза органов и ткани. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы органов и ткани.
4	Судебно-медицинская экспертиза волос человека и животных	Морфологическая, биохимическая и антигенная структура волос человека и животного. Судебно-медицинская экспертиза волос человека. Методы исследования. Судебно-медицинская экспертиза волос животного.
5	Судебно-медицинская экспертиза спермы	Судебно-медицинская экспертиза спермы. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы спермы.
6	Судебно-медицинская экспертиза слюны	Судебно-медицинская экспертиза слюны. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы слюны.
7	Судебно-медицинская экспертиза мочи	Судебно-медицинская экспертиза мочи. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы мочи.
8	Судебно-медицинская экспертиза влагалищных выделений	Судебно-медицинская экспертиза влагалищных выделений. Виды выделений. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы влагалищных выделений.
9	Судебно-медицинская экспертиза фекальных масс и мекония	Судебно-медицинская экспертиза фекальных масс. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы фекальных масс. Судебно-медицинская экспертиза мекония. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы мекония.
10	Судебно-медицинская экспертиза околоплодной жидкости, лохий	Судебно-медицинская экспертиза околоплодных вод, лохий. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы околоплодных вод, лохий.
11	Судебно-медицинская экспертиза секрета молочной железы	Судебно-медицинская экспертиза секрета молочной железы. Методы исследования при проведении судебно-медицинской экспертизы

6	Судебно-медицинская экспертиза возраста	Общие вопросы. Процессуально правовые положения. Поводы. Понятие: «несовершеннолетие», «совершеннолетие», брачный возраст. Задачи и возможности экспертизы. Значение акселерации. Методика проведения экспертизы при установлении возраста. Антропометрические признаки. Оценка результатов исследования и формулирование выводов.
7	Судебно-медицинская экспертиза алкогольного опьянения	Порядок освидетельствования лиц, направляемых для установления состояния алкогольного опьянения. Методика проведения освидетельствования. Медицинское обследование свидетелеваемого. Количественное определение алкоголя в крови и моче. Оценка результатов исследования. Комплексная оценка результатов экспертизы.
8	Судебно-медицинская экспертиза по правонарушениям медицинских работников	Судебно-медицинская экспертиза по профессиональным и профессионально-должностным правонарушениям медицинских работников.
9	Судебно-медицинская экспертиза по материалам следственных и судебных дел	Порядок назначения и особенности проведения судебно-медицинской экспертизы по материалам следственных и судебных дел. Материалы следственного и судебного дела, как объект судебно-медицинской экспертизы. Первичные, дополнительные, повторные экспертизы по материалам следственных дел. Анализ наиболее частых ошибок при проведении экспертиз по материалам следствия.
Итого: 360 часов		
Судебно-медицинская экспертиза вещественных доказательств биологического происхождения		
1	Судебно-биологическая экспертиза	Судебно-биологическое отделение, принципы работы. Цели и задачи судебно-биологической экспертизы.
2	Судебно-медицинская экспертиза крови	Выявление следов на вещественных доказательствах, их изъятие и направление на исследование. Методика проведения судебно-медицинской экспертизы. Следы крови и механизм их образования. Наличие крови. Видовая

		пайдалана отырып зорлау кезінде жүргізілетін сот-медициналық сараптама. Зорлауды сылтаурату кезінде жүргізілетін сот-медициналық сараптама. Зорлаудың аса ауыр салдары (жан ауруы, жыныс жолдары арқылы ауру жұқтыру). Күдіктенушіге (зорлаушыға) сот-медициналық сараптама жүргізу. Бір немесе бірнеше рет азғындалған денедегі өзгерістер мен зақымданулар. Гомосексуализм. Баяу гомосексуализм белгілері. Белсенді гомосексуализм белгілері. Анықталған өзгерістерді тексеру және нәтижелерін тұжырымдау.
2	Жүктілікті анықтаудың сот-медициналық сараптамасы	Сараптама міндеттері мен мүмкіншіліктері. Жүктілікті анықтау. Диагностикасы: жүктіліктің болжамды, мүмкін және күмәнсіз белгілері. Жүктілік мерзімін ерте анықтау. Жатырдан тыс жүктілікті анықтау. Жүктіліктің мерзімін анықтау.
3	Өткен босану мен түсікті анықтау кезінде жүргізілетін сот-медициналық сараптама	Өткен босану және оның мерзімін анықтау. Заңсыз түсік тастау туралы іс қозғау кезінде жүргізілетін сот-медициналық сараптама. «Түсік» туралы ұғымның анықтамасы. Жасанды түсік – ауруханада және криминальдық. Криминальдық түсік жасату тәсілдері. Криминальдық түсік жасату кезіндегі өлім себептері. Заңсыз жасалған түсікке күдіктенген кезде жүргізілетін сот-медициналық сараптама. Нәтижелерін тұжырымдау.
4	Еркектің жыныстық қатынасқа және ұрықтандыруға қабілеттілігін анықтау кезінде жүргізілетін сот-медициналық сараптама	Себептері. Сараптама жасау міндеттері мен мүмкіншіліктері. Еркектің жыныстық қатынасқа және ұрықтандыруға қабілеттілігін анықтау. Бедеулік (импотенция) себептері және жіктемесі. Бедеуліктің формалары. Ұрықтандыруға қабілетсіздік себептері. Шәует шығуын бұзатын патологиялық жағдайлар және оның сапасы.
5	Денсаулық жағдайын тексерудің сот-медициналық сараптамасы	Денсаулық жағдайын тексерудің, жасанды аурулардың сот-медициналық сараптамасы. «Сылтаурату», «аггравация», «өздігінен зақымдану», «жасанды ауру», «диссимуляция». Сылтаурату себептері мен дәлелдері. Сараптама жасау міндеттері мен мүмкіншіліктері. Жіктемесі. Заттары мен тәсілдері. Денсаулықтың нақты жағдайын анықтау. Жасанды аурулардың түрлері және олардың морфологиялық көріністері. Жалған және жасанды ауруларды анықтау принциптері.

6	Жастың сот медициналық сараптамасы	Жалпы мәселелері. Процессуальдық құқықтық жағдайлар. Себептері. Ұғымдар: «кәмелет жасқа толмаған», «кәмелет жасқа толған», некелік жас. Сараптама жасау міндеттері мен мүмкіншіліктері. Акселерация мәні. Жасты анықтау кезінде сараптама жүргізу әдістемесі. Антропометриялық белгілері. Зерттеу нәтижелерін бағалау және тұжырымдау.
7	Алкогольдік мас болудың сот-медициналық сараптамасы	Алкогольмен мас болған тұлғаларды куәландыру тәртібі. Куәландыруды өткізу әдістемесі. Куәландырылғанды медициналық тексеру. Қан мен зәрде алкогольдің мөлшерін анықтау. Зерттеу нәтижелерін бағалау. Сараптама нәтижелерін кешенді бағалау.
8	Медициналық қызметкерлердің құқық бұзылушылығы бойынша сот-медициналық сараптама жүргізу	Медициналық қызметкерлердің кәсіби және кәсіби-қызметтік құқығының бұзылушылығы бойынша сот-медициналық сараптама жүргізу.
9	Тергеу және сот ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптама жүргізу	Тергеу және сот ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптама жүргізуді тағайындау тәртібі мен ерекшеліктері. Сот-медициналық сараптаманың объектісі ретіндегі тергеу және сот ісінің материалдары. Тергеу ісінің материалдары бойынша алғашқы, қосымша және қайтадан жүргізілетін сараптамалар. Тергеу материалдары бойынша сараптама жүргізу кезінде жіберілетін жиі қателіктерді талдау.
Барлығы: 360 сағат		
Тегі биологиялық айғақты заттардың сот-медициналық сараптамасы		
1	Сот биологиялық сараптама	Сот-биологиялық бөлімше, жұмыс істеу принциптері. Сот биологиялық сараптаманың мақсаттары мен міндеттері.
2	Қанның сот-медициналық сараптамасы	Айғақты заттардың іздерін анықтау, оларды алу және зерттеуге жіберу. Сот-медициналық сараптаманы жүргізу әдістемесі. Қан дақтары және оның пайда болу механизмі. Қанның болуы. Түр ерекшелігі. Топтық ерекшелігі. Қан кету аймақтарын (қанкету көзі, қанның құрамы) тексеру. Қанның іштегі нәрестеге не болмаса ересек адамға тиістілігі. Әкелік, аналық және ауысқан балаларды сараптау.

		тяжкие последствия изнасилования (душевная болезнь, заражение венерическими болезнями). Судебно-медицинская экспертиза подозреваемого (насильника). Повреждения и изменения на теле потерпевших при однократных и систематических развратных действиях. Гомосексуализм. Признаки пассивного гомосексуализма. Признаки активного гомосексуализма. Оценка обнаруживаемых изменений и формулирование выводов.
2	Судебно-медицинская экспертиза установления беременности	Задачи и возможности экспертизы. Установление беременности. Диагностика: предположительные, вероятные и несомненные признаки беременности. Установление наличия беременности в ранние сроки. Установление внематочной беременности. Определение срока беременности.
3	Судебно-медицинская экспертиза установления бывших родов и аборта	Установление бывших родов и их давности. Судебно-медицинская экспертиза при расследовании дел о незаконном аборте. Определение понятия «аборт». Искусственный аборт – больничный и криминальный. Способы криминального аборта. Причины смерти при криминальном аборте. Судебно-медицинская экспертиза при подозрении на незаконное плодознание. Формулирование выводов.
4	Судебно-медицинская экспертиза способности к половому сношению и оплодотворению у мужчин	Поводы. Задачи и возможности экспертизы. Установление способности к половому сношению и оплодотворению у мужчин. Половое бессилие (импотенция) причины и квалификация. Формы полового бессилия. Причины неспособности к оплодотворению. Патологические состояния, нарушающие выделение спермы и ее качества.
5	Судебно-медицинская экспертиза состояния здоровья	Судебно-медицинская экспертиза состояния здоровья, искусственных болезней. Понятие «симуляция», «аггравация», «самоповреждение», «искусственная болезнь», «диссимуляция». Поводы и мотивы симуляций. Задачи и возможности экспертизы. Классификация. Средства и способы. Установления действительного состояния здоровья. Виды искусственных болезней и их морфологические проявления. Принципы распознавания притворных и искусственных болезней.

		видах смерти. Фиксация негативных обстоятельств на месте обнаружения трупа. Процессуальное оформление результатов осмотра места происшествия и трупа на месте его обнаружения.
3	Судебно-медицинская экспертиза трупа при насильственной смерти	Учение о смерти (танатология) и трупных изменениях. Судебно-медицинская экспертиза (исследование) трупа. Некоторые вопросы судебно-медицинской экспертизы при насильственной смерти. Патоморфологические, микроскопические изменения при различных видах насильственной смерти и при подозрении на нее.
4	Судебно-медицинская экспертиза трупа при скоропостижной смерти	Судебно-медицинская экспертиза трупа при ненасильственной смерти. Причины генез скоропостижной смерти. Скоропостижная смерть при инфекционных и паразитарных заболеваниях. Скоропостижная смерть при заболеваниях головного мозга и его оболочек. Скоропостижная смерть при заболеваниях сердца и сосудов. Скоропостижная смерть при заболеваниях органов дыхания. Скоропостижная смерть при заболеваниях органов пищеварения, мочеотделения. Скоропостижная смерть при аллергических состояниях и заболеваниях. Скоропостижная смерть детей.
5	Судебно-медицинские вопросы неанатомии	Признаки новорожденности, доношенности, зрелости, жизнеспособности. Причины смерти в ante-, intra- и постнатальном периоде.
Итого: 360 часов		
Судебно-медицинская экспертиза - 3		
1	Судебно-медицинская экспертиза половых преступлений	Изнасилование. Определение и уголовно-правовые положения. Определение понятия «половое сношение». Задачи и возможности экспертизы. Судебно-медицинская экспертиза при изнасиловании. порядок и методика экспертизы. установление повреждений и изменений половых органов, свидетельствующих о фактах полового сношения. оценка результатов медицинского исследования. Судебно-медицинская экспертиза при изнасиловании с использованием беспомощного состояния. Судебно-медицинская экспертиза при симуляции изнасилования. Особо

3	Ағзалар мен тіндердің сот-медициналық сараптамасы	Ағзалар мен тіндердің сот-медициналық сараптамасы. Ағзалар мен тіндерге сот-медициналық сараптама жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
4	Адам мен жануар түктерінің сот-медициналық сараптамасы	Адам мен жануар түктерінің морфологиялық, биохимиялық және антигенді құрылымы. Адам түгінің сот-медициналық сараптамасы. Зерттеу әдістері. Жануарлар түгінің (жүнінің) сот-медициналық сараптамасы.
5	Шәуеттің сот-медициналық сараптамасы	Шәуеттің сот-медициналық сараптамасы. Шәуеттің сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
6	Сілекейдің сот-медициналық сараптамасы	Сілекейдің сот-медициналық сараптамасы. Сілекейдің сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
7	Зәрдің сот-медициналық сараптамасы	Зәрдің сот-медициналық сараптамасы. Зәрдің сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
8	Іншек шығындыларының сот-медициналық сараптамасы	Іншек шығындыларының сот-медициналық сараптамасы. Шығындылардың түрлері. Іншек шығындыларының сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
9	Фекальды массалар мен меконияның сот-медициналық сараптамасы	Фекальды массалардың сот-медициналық сараптамасы. Фекальды массалардың сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері. Меконияның сот-медициналық сараптамасы. Меконияның сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
10	Іштегі нәресте маңындағы сұйықтық пен лохиялардың сот-медициналық сараптамасы	Іштегі нәресте маңындағы сұйықтық пен лохиялардың сот-медициналық сараптамасы. Іштегі нәресте маңындағы сұйықтық пен лохиялардың сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері.
11	Сүтбез сөлінің сот-медициналық сараптамасы	Сүтбез сөлінің сот-медициналық сараптамасы. Сүтбез сөлінің сот-медициналық сараптамасын жүргізу кезіндегі зерттеу әдістері. Сүтбездің, сөлдің және уыздың түр және топ бойынша ерекшеліктерін анықтау (MNSs және ABO жүйесі және т.б.).
12	Сот-медициналық сараптама объектісін	Цитологиялық сараптама жүргізу әдістемесі. Жалпы цитология. Сот-генетикалық бөлімше.

	цитологиялық зерттеу	Биологиялық материалдарды микроскопиялық зерттеу. Әртүрлі зорлықпен қайтыс болғандардағы патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
13	Сот-медициналық сараптама объектісін электрофорездік зерттеу	Электрофорездің жалпы принциптері. Электрофорездің түрлері сияқты изоэлектрофокустану. Сот-медициналық практикада электрофорездік зерттеу әдістерін қолдану.
14	Сот-медициналық сараптама объектісін иммунофлюоресцентті зерттеу	Иммунофлюоресценттік талдаудың жалпы принциптері. Әдістің сезімталдығы мен ерекшеліктері, оны қолдану мүмкіншіліктері.
15	Сот-медициналық сараптама объектісін молекулалық-генетикалық зерттеу	Адамның жалпы цитогенетикасының мәселелері. Тұқым қуалаушылықтың материалдық негізі. Хромосомалар. Кариотип және идеограмма. Хромосомалардың спирализациясы, химиялық құрамы және генетикалық функциялары. Тұқым қуалау қасиетін жалғастыруды жүзеге асыратын генетикалық механизмдер. Хромосомалық жиынтықтағы генетикалық өзгерістер. Зерттеу әдістері. Адамның жеке цитогенетикасының мәселелері. Жыныстық хроматин. «Х»-хроматин (морфологиясы, жиілігі, табиғаты, таралуы). «У»-хроматин (морфологиясы, жиілігі, табиғаты, таралуы). Биология мен медицинадағы зерттеу мен қолдану әдістері.
Барлығы: 360 сағат		

3.3 Резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ) жоспарының үлгісі

Патологиялық анатомия	
1	Ересектер мәйітін патологоанатомиялық тұрғыдан ашу. Мәйітті ашу хаттамасын ресімдеу. Клиника-патологоанатомиялық эпикризді ресімдеу.
2.	Перинатальды кезеңде өлген нәресте мәйітін ашуды патологоанатомиялық жүргізу. Мәйітті ашу хаттамасын ресімдеу. Клиника-патологоанатомиялық эпикризді ресімдеу.
3	Өлген балалардың (1жастан 15 жасқа дейін) мәйітін патологиялық тұрғыдан ашу. Мәйітті ашу хаттамасын ресімдеу. Клиника-патологоанатомиялық эпикризді ресімдеу.
4	Биопсиялық және аутопсиялық алынған материалға гистологиялық зерттеу жүргізу.

17	Расстройства здоровья и смерть от нарушения внешнего дыхания, вызываемого механическими препятствиями	Виды нарушения внешнего дыхания. Методика судебно-медицинского исследования трупа. Морфологические изменения при гипоксии: обтурационная, компрессионная. Странгуляционная гипоксия.
18	Утопление и внезапная смерть в воде	Утопление (общие данные, основные направления в его изучении, морфологические признаки, механизм и оценка). Лабораторные методы диагностики смерти от утопления.
19	Расстройства здоровья и смерть от отравления	Отравления едкими ядами (кислоты, щелочи и другие). Отравления деструктивными ядами (тяжелые металлы, металлоиды и их соединения). Отравления ядами, воздействующими на кровь. Пищевые отравления. Отравления ядами, возбуждающими, угнетающими и парализующими нервную систему (нейротропные яды). Отравления этиловым спиртом.
Итого: 360 часов		
Судебно-медицинская экспертиза - 2		
1	Судебно-медицинская экспертиза живых лиц	Методика проведения судебно-медицинской экспертизы потерпевших, обвиняемых и других лиц. Судебно-медицинская экспертиза определения тяжести вреда здоровью. Судебно-медицинская экспертиза установления размера (процента) утраты трудоспособности. Судебно-медицинская экспертиза состояние здоровья, притворных в искусственных болезнях. Судебно-медицинская экспертиза интерсексуальных состояний. Установление пола, половой зрелости, производительной способности и возраста. Судебно-медицинская экспертиза при половых преступлениях. Судебно-медицинская экспертиза при установлении беременности, бывших родов и аборта.
2	Осмотр трупа на месте его обнаружения (месте происшествия)	Осмотр трупа на месте его обнаружения (месте происшествия). Констатация смерти. Последовательность осмотра трупа. Последовательное описание состояния всех областей тела и обнаруженных повреждений. Особенности осмотра трупа при различных повреждениях и

9	Повреждения, возникающие при падении	Повреждения, возникающие при падении с высоты. Повреждения, возникающие при падении из положения стоя.
10	Промышленная и сельскохозяйственная травма	Промышленный и сельскохозяйственный травматизм, его особенности и морфологические проявления. Повреждения, причиняемые гусеничным трактором. Механизм и особенности повреждений при отдельных видах тракторной травмы.
11	Повреждения острыми предметами	Общие сведения о повреждениях, причиняемые острыми предметами. Повреждения от действия режущих орудий и предметов. Повреждения от действия колющих орудий и предметов. Повреждения от действия колюще-режущих орудий и предметов. Повреждения от действия рубящих и пилящих орудий и предметов.
12	Огнестрельные повреждения	Огнестрельное оружие. Факторы выстрела. Пулевые огнестрельные повреждения от выстрела в зависимости от расстояния. Повреждения от выстрелов из дробового оружия. Повреждения холостыми выстрелами, атипичными снарядами, из атипичного оружия и от взрывов.
13	Электротравмы	Клинические проявления, танатогенез и изменения органов и тканей при поражении техническим электричеством. Клинические проявления, танатогенез и изменения органов и тканей при поражении атмосферным электричеством (молнией).
14	Повреждения от действия высокой и низкой температур	Клинические проявления и патоморфологические изменения тканей и органов от общего и местного воздействия холода. Клинические проявления, танатогенез и патоморфологические изменения тканей и органов от общего и местного воздействия высокой температуры.
15	Повреждения от действия атмосферного давления	Расстройство здоровья и смерть от действия низкого атмосферного давления (гипобария). Расстройство здоровья и смерть от действия высокого атмосферного давления (гипербария).
16	Повреждения от действия лучистой энергии	Клинические и патоморфологические изменения при лучевых поражениях. Клинические и патоморфологические изменения при лучевой болезни.

5	Алынған материалға микробиологиялық және вирусологиялық зерттеу жүргізу.
6	Операциялық және биопсиялық материалдардың блок-препараттарына патогистологиялық зерттеу жүргізу.
7	Әртүрлі соматикалық патология кезіндегі тіндер мен ағзалардағы макро- және микроскопиялық өзгерістеріне сипаттама беру.
8	Перинатальды өлім туралы, өлім туралы дәрігерлік куәлікті толтыру.
9	Клиникалық және патологоанатомиялық диагноздарды категориялары мен айрмашылық себептерін анықтай отырып салыстыру. Клиника-анатомиялық конференцияны дайындау және жүргізу.
10	Есепке алу – есеп беру құжаттамаларын дайындау.
11	Өлім-жітім нәтижелерін зерттеу комиссиясының отырысына қағысу.
12	Клиника-анатомиялық конференцияларға қағысу.
13	Кітапханаларда, ғаламторда жұмыс істеу.
14	Резидентура тыңдарманның портфолиосын құру.
Барлығы: 198 сағат	
Сот-медициналық сараптама – 1,2,3	
1	Жәбірленушіні, мәйітті, микро-, макропрепараттарды суретке түсіру.
2	Ауа және газ эмболияларына сынама, гидростатикалық сынамаларды (өкпе және асқазан-ішек) өткізу.
3	Қаңқа сүйектерінің сынуы мен жұмсақ тіндердің зақымдануын графикалық кескіндеу.
4	Сот-медициналық сараптама қорытындысына қоса берілетін иллюстрацияларды (фотокестелер және т.б.) ресімдеу.
5	Зақымдар мен олардың іздерін өлшеу, сипаттау, оптикалық құралдардың көмегімен макроскопиялық және микроскопиялық тексеру.
6	Саусақтарды таңба алуға дайындауға және дактилоскопированыны өткізуге қағысу.
7	Зертханалық тексеру үшін (биологиялық, гистологиялық, бактериологиялық, вирусологиялық, ботаникалық, химия-токсикологиялық, медициналық-криминалистік, спектрлік, т.б.) материалдар алу.
8	Мәйітті оқиға болған жерде қарап тексеру.
9	Дақты қанның бар-жоқтығына, оның түрлік, топтық, типтік және жыныстық ерекшеліктерін тексеру.
10	Әртүрлі жолмен зорлап өлтірілген мәйітке сот-медициналық зерттеу жүргізу.
11	Қаңқалар бойынша жыныс, жас бойынша, жеке ерекшеліктерін анықтау.

12	Денсаулыққа келтірілген зиянның ауыртпалық дәрежесін анықтау үшін тірі тұлғаларға сараптама жасап, жалпы жұмысқа қабілеттілігін жоғалту пайызын анықтау.
13	Биологиялық өліммен өлгеннен кейінгі мерзім ұзақтығын және деректі анықтау мен дәлелдеу.
14	Жыныстық қылмыс кезінде сот-медициналық сараптама жүргізу.
15	Ғылыми-клиникалық конференцияларға қатысу.
16	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
17	Резидентура тыңдарманының портфолиосын құру.
Барлығы: 198 сағат	
Тегі биологиялық айғақты заттардың сот-медициналық сараптамасы	
1	Тегі биологиялық айғақты заттарды алу (қан, түктер, ағзалар, тіндер, шығындылар: шәует, сілекей, зәр, іншек шығындылары, фекальды масса және мекония, іштегі нәресте маңындағы сұйықтық, лохиялар, сүтбез сөлі) зертханалық зерттеу үшін: биологиялық, гистологиялық, бактериологиялық және вирусологиялық, ботаникалық, химия-токсикологиялық, медицина-криминалистикалық, спектральдық және басқа.
2	Микро-, макропрепараттарды суретке түсіру.
3	Тегі биологиялық айғақты заттарды зерттеу нәтижелерін бағалау: қан, түктер, ағзалар, тіндер, шығындылар: шәует, сілекей, зәр, іншек шығындылары, фекальды масса және мекония, іштегі нәресте маңындағы сұйықтық, лохиялар, сүтбез сөлі.
4	Ғылыми-клиникалық конференцияларға қатысу.
5	Кітапханада, ғаламторда жұмыс істеу.
6	Резидентура тыңдарманының портфолиосын құру.
Барлығы: 198 сағат	

4 Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

4.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы	Мазмұны
Сот-медициналық сараптама объектісін микроскопиялық зерттеу		
1	Сот-гистологиялық бөлімше жұмысын ұйымдастыру және принциптері.	
2	Материалдардың микроскопиялық зерттеу әдістері.	

		цинской экспертизы. Обязанности, права и ответственность судмедэксперта. Пределы компетенции судебно-медицинского эксперта.
2	Травма и травматизм	Общее учение о травме и травматизме. Классификация травм. Комбинированные травмы. Судебно-медицинская экспертиза травм.
3	Повреждения тупыми предметами	Повреждения тупыми предметами, морфогенез повреждений мягких тканей, костей, внутренних органов, черепно-мозговых повреждений. Особенности повреждений у детей.
4	Автомобильная травма	Особенности повреждения при автомобильной травме. Морфогенез повреждений. Расстройства здоровья и смерть при автомобильной травме. Повреждения от переезда тела колесом автомобиля. Повреждения от столкновения движущего автомобиля с человеком. Повреждения у водителя и пассажира от действия внутренних частей автомобиля. Повреждения от выпадения человека из движущего автомобиля. Комбинированные травмы.
5	Мотоциклетная и велосипедная травма	Общие сведения о мотоциклетном и велосипедном травматизме. Виды мотоциклетной и велосипедной травмы. Механизм и морфологические особенности повреждений.
6	Травма от рельсового транспорта	Повреждения от столкновения движущего поезда с человеком. Повреждения от переезда тела колесом поезда. Повреждения от выпадения человека из движущегося состава. Повреждения от сдавливания тела между частями вагонов. Повреждения у пассажиров от воздействия внутренних частей вагона. Организация судебно-медицинской экспертизы при катастрофах на железнодорожном транспорте с массовыми жертвами.
7	Авиационная травма	Общие сведения и классификация авиационной травмы. Повреждающие факторы при авиационных происшествиях. Характер повреждений у экипажа, пассажиров при разных видах авиационных происшествий.
8	Спортивная травма	Общие сведения о спортивном травматизме. Механизм возникновения, морфологические особенности повреждений при занятиях физической культурой и спортом.

13	Болезни печени и желчевыводящих путей	<p>Острые и хронические гепатозы. Гепатиты: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Цирроз печени: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Портальная гипертензия: патологическая анатомия, осложнения, исход. Желчекаменная болезнь: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Холециститы, холангиты: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Механическая желтуха: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Гепаторенальный синдром: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Опухоли печени: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход.</p>
14	Инфекционные заболевания	<p>Инфектология. Закономерности развития инфекционного процесса. Респираторные вирусные инфекции: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Воздушно-капельные бактериальные инфекции: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Бактериальные кишечные инфекции: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Сепсис: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Клинико-морфологические проявления ВИЧ-инфекции.</p>
15	Туберкулез	<p>Туберкулез: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Патологическая анатомия первичного туберкулеза и отдельных форм гематогенного и вторичного туберкулеза. Осложнения, исход.</p>
Итого: 360 часов		
Судебно-медицинская экспертиза - 1		
1	Судебно-медицинская служба в системе здравоохранения РК	Судебно-медицинская служба в системе здравоохранения РК, ее история, предмет, содержание, задачи. Процессуальные основы судебно-медицинской экспертизы. Организация судебно-меди-

3	Әртүрлі жолмен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер. Тұйық және өткір заттармен зақымданған кездегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
4	Электр тоғымен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
5	Жоғарғы және төменгі температурамен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
6	Сәуле энергиясымен зорлап өлітірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
7	Сыртқы тыныс бұзылыстарымен, суға батырылып, у беріп өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
8	Кенеттен қайтыс болған мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
9	Іштегі нәресте мен ерте жастағы балалар мәйітіндегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
Барлығы: 18 сағат	
Сот-медицинасындағы зерттеудің медицина-қылмыстық және суретке түсіру (фотография) әдістері	
1	Сот-медициналық сараптамада медицина-криминалистикалық бөлімше жұмысын және спектрографиялық жұмысты ұйымдастыру және оның принциптері.
2	Суретке түсіру арқылы зерттеу әдістері.
3	Зерттеудің аспаптық және басқа да әдістері: өлшемдік, микроскопиялық, рентгенологиялық, спектральдық, химиялық.
4	Оларды жіктеу және идентификациялау мақсатында жүргізілетін сот-медициналық сараптама объектісін зерттеу туралы жалпы ережелер.
5	Жеке басын сот-медициналық тандестіру.
6	Оқиғаларды реконструкциялау арқылы сот-медициналық сараптама жүргізу.
Барлығы: 14 сағат	
Сот медицинасындағы құқықтық мәселелер	
1	Сот медицинасының тарихы. Сот медицинасының маңызы.
2	Сот-медициналық-сарапшы-дәрігердің кәсіби қызметіндегі этика мен деонтология мәселелері.
3	Құқық туралы негізгі түсінік. ҚР қылмыстық, азаматтық, еңбек және қылмыстық іс жүргізу заңнамасының негіздері.
4	Құқық бұзушылық пен заңдық жауапкершілік. Әкімшілік жауапкершілік.
5	Медициналық қызметкерлердің кәсіби құқығының бұзылушылығы, олардың жіктелуі және сипаттамасы.

6	Медициналық қызметкерлердің кәсіби құқығы бұзылған кезде оларды қылмыстық жауапкершілікке тарту жағдайында сот-медициналық сараптама- ны ұйымдастыру және оның міндеттері.
7	Алдын ала тергеу жұмысындағы және сот отырысындағы сараптама.
Барлығы: 7 сағат	

4.2 Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Сот-медициналық сараптама объектісін микроскопиялық зерттеу		
1	Сот-гистологиялық бөлімше жұмысын ұйымдастыру және оның принциптері	Сот-гистологиялық бөлімше. Сот-гистологиялық бөлімше жұмысын ұйымдастыру және оның жұмыс істеу принциптері.
2	Жалпы цитология	Жасуша туралы ғылым. Жасушаның құрылымы және өмір сүру циклі
3	Цитологиялық сараптаманы жүргізу әдістемесі	Жалпы мәселелері. Зерттеу мақсаты, міндеттері мен мүмкіншіліктері. Зерттеу объектілері. Зерттеу объектісін және жарақат құралын анықтау және алу тәсілдері. Зерттеу тәртібі мен реттілігі: оның нәтижелеріне әсерін тигізетін жағдайлар. Адамдар мен жануарлар тіндерінің жасушаларын зерттеу әдістері. Жасушалардың ағза-тінге тиістілігін анықтау. Адамға немесе қандайда бір жануарға жасушалардың жыныстық тиістілігін анықтау.
4	Тұйық және өткір заттармен зақымдану кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Әртүрлі жолмен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер. Тұйық және өткір заттармен зақымдану кезіндегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
5	Электр тогымен зақымдану кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Электр тогымен және әртүрлі зақымданулармен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
6	Жоғарғы және төменгі температурамен зақымдану кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Жоғарғы және төменгі температурамен және әртүрлі зақымданулармен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.

10	Эндокринные и экзокринные заболевания	Сахарный диабет: патологическая анатомия, осложнения, исход. Осложнения и исходы диабетической макро- и микроангиопатии. Диабетические комы: патологическая анатомия, осложнения, исход. Опухоли поджелудочной железы: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Воспаление и опухоли предстательной железы: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Морфология синдромов, связанных с аденомами гипофиза, надпочечников.
11	Болезни почек	Патологическая анатомия болезней почек. Классификация. Морфология острой почечной недостаточности (шоковой почки) Понятие о тубулоинтерстициальных нефритах. Острый и хронический пиелонефрит: патологическая анатомия, осложнения, исход. Гломерулонефрит: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Хроническая почечная недостаточность. Нефро-склероз: патологическая анатомия, осложнения, исход. Врожденные пороки развития почек и мочеточников. Опухоли почек: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход.
12	Болезни органов пищеварения	Заболевания пищевода: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Острые и хронические гастриты: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Язвенная болезнь: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Острая и хроническая язва, обострение язвенной болезни, язва-рак. Патологическая анатомия Болезнь Крона, неспецифический язвенный колит: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Аппендициты: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход.

5	Воспаление	Виды воспалений. Продуктивное воспаление. Морфологические варианты специфических и неспецифических воспалений.
6	Болезни костно-мышечной системы	Болезни костно-мышечной системы.
7	Болезни сердечно-сосудистой системы	Атеросклероз и артериальная гипертензия: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Острая ишемическая болезнь сердца: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Хроническая ишемическая болезнь сердца: классификация, морфологическая характеристика, исход, прогноз.
8	Болезни с системной дезорганизацией соединительной ткани	Ревматизм: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Системная красная волчанка: патологическая анатомия, осложнения, исход. Ревматоидный артрит: патологическая анатомия, осложнения, исход. Склеродермия: патологическая анатомия, осложнения, исход.
9	Болезни органов дыхания	Патологическая анатомия болезней органов дыхания. Классификация. Острые респираторные заболевания верхних дыхательных путей: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Острые бронхиты: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Острые пневмонии: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Интерстициальные пневмонии: патологическая анатомия, осложнения, исход. Альвеолиты: патологическая анатомия, осложнения, исход. Хронические обструктивные заболевания легких: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Пневмосклероз и карнификации. Бронхоэктатическая болезнь: патологическая анатомия, осложнения, исход. Опухоли легких: патологическая анатомия, классификация, осложнения, исход. Пневмокониозы. Легочное сердце.

7	Сыртқы тыныс бұзылыстары кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Сыртқы тыныс бұзылыстарымен және әртүрлі зақымданулармен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
8	Суға батып кету кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Суға батырылып және әртүрлі зақымданулармен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
9	Улану кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	У беріп және әртүрлі зақымданулармен зорлап өлтірілген мәйіттегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
10	Кенеттен қайтыс болған кезде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Кенеттен қайтыс болу. Кенеттен қайтыс болудың түрлері. Әртүрлі кенеттен қайтыс болған мәйіттердегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
11	Жаңа туылған нәресте мен ерте жастағы бала өлімі кезінде ағзалар мен тіндерді микроскопиялық зерттеу	Жаңа туылған нәресте мен ерте жастағы бала өлімі кезіндегі патоморфологиялық микроскопиялық өзгерістер.
Барлығы: 162 сағат		
Сот-медицинасындағы зерттеудің медицина-қылмыстық және суретке түсіру (фотография) әдістері		
1	Сот-медициналық сараптама объектісін медицина-криминалистикалық зерттеу	Сот-медициналық сараптамада медицина-криминалистикалық бөлімше жұмысын және спектрографиялық жұмысты ұйымдастыру және оның принциптері. Оларды жіктеу және идентификациялау мақсатында жүргізілетін сот-медициналық сараптама объектісін зерттеу туралы жалпы ережелер.
2	Зерттеу әдістері	Зерттеудің суретке түсіру әдістері. Зерттеудің аспаптық және басқа да әдістері: өлшемдік, микроскопиялық, рентгенологиялық, спектральдық, химиялық. Шіріген және кеуіп кеткен мәйіттің терісіндегі өзгерістерді химиялық, рентгенологиялық, спектральдық зерттеу нәтижелерін талдау.
3	Жарақаттың әсері	Жарақаттың әсер ету түрлері, зақымданудың пайда болу механизмі, олардың пайда болу мерзімі. Әсер ететін құралдардың ерекшеліктері. Жарақаттың түрлерін диагностикалау.

4	Зерттеудің суретке түсіру әдістері	Ауқымды фотография, микрофотография. Репродукциялық штрихтық және жартылай түсірілген фотография. Арнайы микрофотографиялар (шағылысқан түрдегі фазоконтрасты, аралас жарық түсіру арқылы және поляризацияланған жарықта түсіру). Дақты объектілерді суретке түсіру. Инфрақызыл және ультракүлгін сәулелерде суретке түсіру. Түсті бөлетін фотография. Суреттерді басып шығару түрлері: кішейтілген фотобасылым, айналы фотобасылым, негативпен қатар қолданылған фотобасылым. Стереотототүсірілім.
5	Жеке басты сот-медициналық идентификациялау	Жеке басты сот-медициналық идентификациялау. Жеке басты сот-медициналық идентификациялау ережесі мен тәртібі.
6	Оқиғаны реконструкциялаудың сот-медициналық сараптамасы	Оқиғаны реконструкциялаудың сот-медициналық сараптамасы. Оқиғаны реконструкциялаудың сот-медициналық сараптамасын жүргізу ережесі мен тәртібі.

Барлығы: 130 сағат

Сот медицинасындағы құқықтық мәселелер

1	Құқық және құқықтық көріністер	Құқық және құқықтық көріністер туралы негізгі ұғым
2	Жауапкершіліктің түрлері	Құқық бұзушылық және заңдық жауапкершілік. Әкімшілік жауапкершілік.
3	ҚР заңнамасының негізі	ҚР Қылмыстық, азаматтық, еңбек және қылмыстық іс жүргізу заңнамасының негіздері.
4	Медициналық қызметкерлердің кәсіби құқық бұзушылығы	Медициналық қызметкерлердің кәсіби құқық бұзушылығы, олардың жіктелуі және сипаттамасы. Медициналық қызметкерлерді кәсіби құқық бұзушылығы бойынша қылмыстық жауапкершілікке тарту жағдайында сот-медициналық сараптаманы ұйымдастыру және оның міндеті.
5	Алдын ала тергеу ісі мен сотта қарастырылатын материалдар бойынша сот-медициналық сараптаманы жүргізу ерекшеліктері	Жалпы мәселелері. Сот-медициналық сараптама объектісі ретіндегі тергеу бөлімінің материалдары. Тергеу ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптаманы жүргізу себептері. Тағайындау себептері мен тәртібі.

4	Судебно-медицинская экспертиза волос человека и животных.
5	Судебно-медицинская экспертиза выделений: спермы, слюны, мочи.
6	Судебно-медицинская экспертиза влагалищных выделений, фекальных масс и мекония.
7	Судебно-медицинская экспертиза околоплодной жидкости, лохий, секрета молочной железы.
8	Цитологические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы.
9	Электрофоретические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы.
10	Иммунофлюоресцентные исследования объектов судебно-медицинской экспертизы.
11	Молекулярно-генетические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы.
Итого: 36 часов	

3.2 Примерный тематический план семинаров и практических занятий профилирующие дисциплины

Патологическая анатомия

№	Тема	Содержание
1	Патологоанатомическая служба. Патологоанатомический диагноз и эпикриз	Структура, роль и место патологической службы в системе здравоохранения. Структура и виды патологоанатомического диагноза. Международная классификация болезней. Протокол патологического вскрытия. Танатогенез. Принципы оформления клинико-анатомического эпикриза. Сопоставление клинического и патологоанатомического диагноза – категории расхождения.
2	Дистрофии, некрозы	Морфология повреждения: дистрофии, некрозы. Апоптоз. Инфаркты.
3	Нарушение кровообращения	Расстройства кровообращения: полнокровие, стаз, кровотечение. ДВС-синдром. Шок. Морфологические проявления.
4	Аутопсия, биопсия	Техника морфологического исследования операционного и биопсийного материала. Виды биопсий и патологоанатомических заключений по биопсийному материалу. Взятие секционного материала на бактериологическое исследование.

11	Морфогенез повреждения острыми предметами.
12	Морфогенез повреждений при огнестрельных ранениях.
13	Расстройства здоровья и смерть от воздействия электричеством.
14	Морфогенез повреждений от действия высокой и низкой температур, атмосферного давления, лучевой энергии.
15	Расстройства здоровья и смерть от нарушения дыхания. Виды асфиксий.
16	Утопление и внезапная смерть в воде.
17	Расстройства здоровья и смерть от отравления.
Итого: 36 часов	
Судебно-медицинская экспертиза - 2	
1	Судебно-медицинская экспертиза потерпевших, обвиняемых и других лиц.
2	Принципы осмотра трупа на месте его обнаружения.
3	Судебно-медицинская экспертиза трупа при скоропостижной смерти.
4	Судебно-медицинские вопросы неанатомии.
Итого: 36 часов	
Судебно-медицинская экспертиза - 3	
1	Судебно-медицинская экспертиза половых преступлений.
2	Судебно-медицинская экспертиза установления беременности.
3	Судебно-медицинская экспертиза бывших родов и аборта.
4	Судебно-медицинская экспертиза установления способности к половому сношению и оплодотворению у мужчин.
5	Судебно-медицинская экспертиза состояния здоровья.
6	Судебно-медицинская экспертиза искусственных болезней. Симуляция и аггравация.
7	Судебно-медицинская экспертиза возраста.
8	Судебно-медицинская экспертиза алкогольного опьянения.
9	Судебно-медицинская экспертиза по профессиональным и профессионально-должностным правонарушениям медицинских работников.
10	Судебно-медицинская экспертиза по материалам следственных судебных дел.
Итого: 36 часов	
Судебно-медицинская экспертиза вещественных доказательств биологического происхождения	
1	Структура и принципы работы судебно-биологического отделения.
2	Судебно-медицинская экспертиза крови.
3	Судебно-медицинская экспертиза органов и ткани.

6	Алдын ала тергеу ісі мен сот отырысында жүргізілетін сот-медициналық сараптама	Алдын ала тергеу ісі мен сот отырысында жүргізілетін сот-медициналық сараптама. Тергеу ісі материалдары бойынша алғашқы, қосымша, қайталап жүргізілетін сараптамалар. Тергеу ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптаманы жүргізу бойынша сарапшының процессуальдық жағдайы. Сот-медициналық сараптаманы өндіру туралы Нұсқаулар мен Заң талаптарына сәйкес тергеу ісінің материалдары бойынша сот-медициналық сараптаманы жүргізуді ұйымдастыру және оның нәтижелерін ресімдеу. Қаралатын іс материалдары бойынша сараптаманы жүргізу кезінде жиі жіберілетін қателіктерді талдау.
7	Әртүрлі жарақаттар кезінде іс материалдары бойынша сот-медициналық сараптаманы жүргізу	Жалпы мәселелері. Тұйық заттармен, биіктіктен құлаудан, көліктің қатысуымен, өткір заттармен, электр тоғымен, температураның әсерінен, уланудан болған жарақаттар. Әртүрлі жарақаттар кезінде тергеу ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптама.
Барлығы: 65 сағат		

4.3 Резиденттің өзіндік жұмысы(РӨЖ) жоспарының үлгісі

№	РӨЖ мазмұны
Сот-медициналық сараптама объектісін микроскопиялық зерттеу	
1	Зертханалық зерттеуге материалдар алу: биологиялық, гистологиялық, бактериологиялық және вирусологиялық, ботаникалық, химия-токсикологиялық, медицина-криминалистикалық, спектральдық және т.б.
2	Сот-медициналық объект сараптама объектісін цитологиялық зерттеу әдісін меңгеру.
3	Қанға микроскопиялық зерттеу жүргізу. Қанның түр-тұқым белгілерін анықтау.
4	Түктерге микроскопиялық зерттеу жүргізу. Түрдің түр-тұқым белгілерін анықтау.
5	Шығындыларға (шәует, сілекей, тер, зәр, іншек шығындылары, фекальды масса және мекония, іштегі нәресте маңындағы сұйықтық, лохиялар) микроскопиялық зерттеу жүргізу.
6	Зертханалық зерттеу нәтижелерін бағалау.

7	Әртүрлі зорлап өлтірілген мәйіттерде патоморфологиялық, микроскопиялық өзгерістерді анықтау.
8	Ғылыми-практикалық конференцияларға қатысу.
9	Кітапханада, Ғаламторда жұмыс істеу.
10	Резидентура тындарманының портфолиосын құру.
Барлығы: 90 сағат	
Сот-медицинасындағы зерттеудің медицина-қылмыстық және суретке түсіру (фотография) әдістері	
1	Жіктеу және идентификациялау мақсатында сот-медициналық сараптама объектісіне зерттеу жүргізу.
2	Ультракүлгін және инфракызыл сәулелерде суретке түсіру әдісімен зерттеу жүргізу.
3	Люминесцентті талдау жүргізу.
4	Шіріген және кепкен мәйіттердің терісіндегі зақымдарға химиялық зерттеу жүргізу.
5	Шіріген және кепкен мәйіттердің терісіндегі зақымдарға рентгенологиялық зерттеу жүргізу.
6	Шіріген және кепкен мәйіттердің терісіндегі зақымдарға спектральдық зерттеу жүргізу.
7	Зақымданған және басқа да объектілердегі әртүрлі ұсақ бөлшектерді анықтау.
8	Жарақат әсерінің түрлерін анықтау.
9	Адамның түрлеріне сот-медициналық салыстыру жүргізу.
10	Дактилоскопированяға қол ұшын даярлау.
11	Ғылыми-практикалық конференцияларға қатысу.
12	Кітапханада, Ғаламторда жұмыс істеу.
13	Резидентура тындарманының портфолиосын құру.
Барлығы: 72 сағат	
Сот медицинасындағы құқықтық мәселелер	
1	ҚР заңнамасының негіздерін (қылмыстық, азаматтық, еңбек және қылмыстық іс жүргізу) зерттеу.
2	Тергеу ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптама жүргізуді ұйымдастыруға және оның нәтижелерін ресімдеуге қатысу.
3	Тергеу ісі материалдары бойынша алғашқы, қосымша және қайтадан сараптама жүргізуе қатысу.

3 Примерный тематический план и содержание профилирующих дисциплин

3.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема	Содержание
Патологическая анатомия		
1	Морфология повреждения: дистрофии, некрозы.	
2	Воспаление: виды, патоморфологические признаки.	
3	Патологическая анатомия болезней системы дыхания.	
4	Патологическая анатомия болезней сердечно-сосудистой системы.	
5	Патологическая анатомия болезней пищеварительной системы.	
6	Патологическая анатомия болезней мочевыделительной системы.	
7	Патологическая анатомия болезней крови.	
8	Патологическая анатомия ревматических болезней.	
9	Патологическая анатомия болезней гепатобилиарной системы.	
10	Патологическая анатомия болезней эндокринной системы.	
11	Патологическая анатомия болезней костно-мышечной системы.	
12	Патоморфологические изменения внутренних болезней.	
13	Патоморфологические изменения инфекционных заболеваний.	
14	Патоморфологические изменения болезней детского возраста.	
Итого: 36 часов		
Судебно-медицинская экспертиза - 1		
1	Судебно-медицинская служба в системе здравоохранения РК.	
2	Общее учение о травме и травматизме.	
3	Повреждения тупыми предметами. Морфогенез повреждений, особенности у детей.	
4	Причины смерти при повреждениях.	
5	Морфогенез повреждений при велосипедной и мотоциклетной травме.	
6	Морфогенез повреждений при травме от рельсового транспорта.	
7	Морфогенез повреждений при авиационной травме.	
8	Морфогенез повреждений при спортивной травме.	
9	Морфогенез повреждений при автомобильной травме, травмах, возникающих при падении.	
10	Морфогенез повреждений при промышленной и сельскохозяйственной травме.	

- оформлення заключения эксперта, формулировки судебно-медицинского диагноза и выводов;
- проведения экспертизы живых лиц для установления степени тяжести вреда, причиненного здоровью, процента утраты общей трудоспособности;
- установления и обоснования факта и давности наступления биологической смерти;
- проведения судебно-медицинской экспертизы при половых преступлениях.

2 Распределение часов

Профилирующие дисциплины

Дисциплина	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Патологическая анатомия	396	36	360	198
Судебно-медицинская экспертиза - 1	396	36	360	198
Судебно-медицинская экспертиза - 2	396	36	360	198
Судебно-медицинская экспертиза - 3	396	36	360	198
Судебно-медицинская экспертиза вещественных доказательств биологического происхождения	396	36	360	198
Общее кол-во часов	1980	180	1800	990

Профилирующие смежные дисциплины

Дисциплина	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Микроскопические исследования объектов судебно-медицинской экспертизы	180	18	162	90
Медико-криминалистические и фотографические методы исследований в судебной медицине	144	6	138	72
Правовые вопросы в судебной медицине	72	12	60	36
Общее кол-во часов	594	36	360	198

4	Тергеу және тергеу ісі материалдары бойынша сот-медициналық сараптама қорытындысын талқылау кезіндегі сот отырысына қатысу.
5	Іс материалдары бойынша сараптама жүргізу кезінде жіберілетін қателіктерге талдау жүргізу.
6	Кітапханада, Ғаламторда жұмыс істеу.
7	Ғылыми - Практикалық конференцияларға қатысу.
8	Резидентура тыңдарманының портфолиосын құру.
Барлығы: 36 сағат	

5 Оқу және оқыту әдістері

Дәрістер: шолу, проблемалық.

Семинарлар мен практикалық сабақтар: теориялық тақырыпты талқылау, шағын топтарда жұмыс істеу, пікірталас, презентация, кері байланыс, мәйітті сот-медициналық тұрғыдан ашуға, тірі адамға сот-медициналық сараптама өткізуге қатысу, сот-гистологиялық, сот-биологиялық және сот-қылмыстық зерттеу жұмыстарын өткізуге қатысу, тергеу ісі материалы бойынша сараптамалық зерттеу комиссиясының отырысына қатысу, ғылыми-практикалық конференцияларға қатысу.

Резиденттердің өзіндік жұмысы (РӨЖ): сот-медициналық сараптама өткізуге қатысу, оқу-ғылыми әдебиеттермен және бақылау-өлшеу құралдарымен жұмыс істеу, мәйітті ашу хағтамасын толтыру, жәбірленуші мен айыпталушы куәландыру хағтамасын ресімдеу, портфолионы құру.

6 Білімді бағалау

Ағымдық және межелік бақылау: білім беретін ұйым анықтайды.

Қорытынды бақылау: тестілеу/әңгімелесу және практикалық машықтарды бағалау енетін емтихан.

7 Клиникалық база

ҚР ДСМ сот медицинасы орталығы және оның аумақтық бөлімшелері (қаладағы және аумақтық бөлімшелері), сот-медициналық сараптама бөлімшелері, сот-гистологиялық және сот-биологиялық зертханалар, медицина-қылмыстық бөлімшелер, спектрографиялық зертханалар.

8 Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Негізгі:

I. Сот медицинасы

1. Абдукаримов Р.Х. Судебно-медицинская диагностика травмы от переезда тела человека колесами автомобиля. – Алматы, Даникер, 1992.
2. Абрамов С.С. Компьютеризация краниофациальной идентификации. – Алматы Данекер, 1998.
3. Авдеев А.И. Судебно-медицинская экспертиза тупой травмы при падении на лестничном марше. – М. Медицина, 2001.
4. Айтмырзаев Б.Н. Судебно-медицинская идентификация тупых металлических предметов по повреждениям головы на основе физико-технических методов исследования. – М., Медицина, 1991.
5. Альхофф Х. Синдром внезапной смерти у детей. – М.: Медицина, 1983.
6. Бахметьев В.И. Множественные переломы длинных трубчатых костей нижних конечностей при травме тупыми предметами. – Самара, «Книга», 1992.
7. Виноградов И.В., Томилин В.В. Судебная медицина: Учебник. – М.: юрид. Лит. 1991.
8. Ерофеев С.В. Судебно-медицинская экспертиза неблагоприятных исходов при оказании медицинской помощи. – М., Медицина, 2000.
9. Жаров В.В. Комплексная судебно-медицинская диагностика давности наступления смерти. – М., Юрид. лит., 1997.
10. Коровин А.А. Комплексная оценка морфологических и биофизических изменений тканей и органов трупа при судебно-медицинской диагностике давности наступления смерти. – М., Медицина, 2002.
11. Молчанов В. И., Попов В.Л., Калмыков К.Н. Огнестрельные повреждения и их судебно-медицинская экспертиза. – Л.: Медицина. 1990. 272с.
12. Назаров Г.Н. Судебно-медицинская экспертиза расчлененных трупов. – М.: ЦО-ЛИУВ, 1988. 26 с.
13. Назаров Г.Н., Николенко Л.П. Судебно-медицинское исследование электротравмы. – М.: Фолиум, 1992. 144 с.
14. Осмотр трупа на месте его обнаружения (руководство для врачей)/Под ред. Матышева А.А. – Л.: Медицина, 1989. – 264 с.
15. Солохин А.А. Современное состояние судебно-медицинской экспертизы автомобильной травмы, проблемы и перспективы // Вопросы суд.мед.экспертизы. – М.: Медицина, 1997. Вып.5. С. 7-18.
16. Атлас по судебной медицине. Под редакцией Пиголкина. – ГЭОТАР-Медиа, 2010.
17. Пауков В.С. Лекции по судебной медицине. – Практическая медицина, 2008.
18. Пиголкин Ю.И. Судебная медицина. - ГЭОТАР-Медиа, 2007.
19. Судебная медицина. Учебник. - Под ред. В.Н. Крюкова. – М.: Медицина, 2006.
20. Руководство по судебной медицине. – под ред. В.В. Томилина, Г.А. Пашиняна. - ГЭОТАР-Медиа, 2010. – М.: Медицина 2001.

- исследовать пятна (помарки) на наличие крови и выделений, их вид, групповую принадлежность, устанавливать категорию выделения;
- устанавливать факт и давность наступления смерти;
- проводить судебно-медицинские исследования трупов плодов и новорожденных;
- устанавливать причинно-следственную связь между имеющимся повреждением на теле человека и обусловленными им неблагоприятными последствиями для здоровья и жизни;
- помогать следователю в изъятии, упаковке и направлении вещественных доказательств биологического происхождения;
- принимать объекты судебно-медицинской экспертизы на лабораторные исследования;
- диагностировать и устанавливать причины отравлений и заболеваний;
- классифицировать правонарушения и виды ответственности медицинских работников за дефекты в профессиональной деятельности;
- владеть методикой проведения судебно-медицинской экспертизы по «врачебным делам»;
- соблюдать врачебную тайну, этическую и правовую ответственность за ее разглашение;
- оформлять документацию учреждения судебно-медицинской экспертизы;

владеть навыками:

- проведения пробы на воздушную и газовую эмболию, гидростатических проб (легочная и желудочно-кишечная);
- фотографирования потерпевшего, трупа, микро-, макропрепаратов;
- нанесения повреждения на контурные схемы;
- графического отражения переломов костей скелета и повреждения мягких тканей;
- оформления иллюстраций (фототаблицы и другие), прилагаемых к заключению судебно-медицинского эксперта;
- описания, измерения повреждений и следов, исследование их макро- и микроскопически с помощью оптических средств;
- подготовки кисти для дактилоскопии;
- забора материала для лабораторных исследований: биологического, гистологического, бактериологического и вирусологического, ботанического, химикотоксикологического, медико-криминалистического, спектрального и других;
- осмотра трупа на месте происшествия;
- исследования пятен (помарок) на наличие крови, видовую, групповую, типовую и половую ее специфичность;
- судебно-медицинского освидетельствования трупа при различных видах насильственной смерти;
- оценки результатов лабораторных исследований;
- определения пола, возраста и индивидуальных особенностей по останкам;

- правила судебно-медицинской экспертизы при установлении тяжести вреда здоровью;
- правила организации и производства судебно-медицинской акушерско-гинекологической экспертизы и судебно-медицинских экспертиз половых состояний лиц женского и мужского пола;
- способы выявления следов биологического происхождения на вещественных доказательствах, методики их изъятия и направления на судебно-биологическое исследование;
- морфологическая, биохимическая и антигенная структура волос человека и животных, методы исследования волос;
- морфологическая, биохимическая и антигенная структура спермы и других выделений человека, методы их исследования;
- современные методы установления наличия крови (других биологических объектов), ее видовой, половой и групповой принадлежности по различным системам;
- особенности проведения судебно-медицинской экспертизы по материалам дела на этапе предварительного следствия и в судебном заседании;
- правила установления размера стойкой утраты общей трудоспособности;
- общие принципы производства судебно-медицинской фотографии трупа на месте обнаружения (происшествия) и при его судебно-медицинском исследовании в морге;
- правила забора и направления биологических объектов;
- правила производства судебно-медицинских экспертиз в медико-криминалистических отделах (отделениях), лабораториях судебно-медицинской экспертизы;
- фотографические и физические методы исследования;
- теоретические основы и методы судебно-медицинской трассологической идентификации;
- правила описания повреждений и объектов исследования;

уметь:

- выявлять и описывать повреждения и морфологические изменения тканей и органов;
- устанавливать виды травмирующего воздействия, механизм образования повреждений, давность их происхождения;
- определять особенности (характеристики) воздействовавшего орудия (предмета), диагностировать виды (характер) травмы;
- проводить осмотр трупа на месте происшествия (обнаружения), классифицировать смерть, устанавливать давность ее наступления;
- устанавливать основную и непосредственную причину смерти;
- обнаруживать на месте происшествия следы (вещественные доказательства) биологического происхождения;
- определять по следам крови механизм их образования;

21. Хохлов В.В. Судебная медицина. Руководство. -3-е издание. – Смоленск, 2010.
22. Агафонов В.В., Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б. Судебная медицина. – «Щит-М», 2008.
23. Верхолина Е.В., Николаев С.В., Николаева Г.С. Судебная медицина. Общая и особенная части. – Норма, 2008.
24. Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б., Яценко Е.Ю. Медицинское право. Учебник. – М.: Экзамен, 2007.
25. Гурочкин Ю.Д., Дерягин Г.Б. Судебная медицина. Курс лекций. Учебник. – М.: Московский университет МВД России. Изд-во «Щит-М», 2008.
26. Дубровин И.А., Дубровина И.А., Башилов В.В., Журавлев М.А. Судебная медицина. Сборник ситуационных задач. «Щит-М», 2007.
27. Закон РК «О судебно-экспертной деятельности в Республике Казахстан (от 20 января 2010 г. № 240-IV).
28. Инструкция по организации и производству судебно-медицинской экспертизы (приказ МЗ РК № 368 от 22.05.2010).
29. Калемина В.В., Колоколов Г.Р. Основы судебной медицины и психиатрии: Учебное пособие. - Дашков и К, 2010.
30. Неклюдов Ю.А., Ефимов А.А., Савенкова Е.Н., Алексеев Ю.Д., Семина М.Н. Судебная медицина. - Вузовский учебник, 2009.
31. Пашинян Г.А. Судебная медицина в схемах и рисунках. ГЭОТАР-Медиа, 2010
32. Пиголкин Ю.И. Судебная медицина. – ГЭОТАР-Медиа, 2007.
33. Пиголкин Ю.И. задачи и тестовые задания по судебной медицине – ГЭОТАР-Медиа, 2006.
34. Пиголкин Ю.И., Федулова М.В. Гончарова Н.Н. Судебно-медицинское определение возраста. - МИА, 2006.
35. Попов В.Л., Судебная медицина, - Питер, 2003.
36. Попов В.Л., Мусаев Ш.М. Судебная медицина. - Юрид. Центр Пресс, 2009.
37. Уголовный кодекс РК (по состоянию на 03.06.2010).
38. Уголовно-процессуальный кодекс РК (по состоянию на 05.07.2010).
39. Самищенко С.С. Судебная медицина. – Юрайт, 2010.
40. Стеценко Г.С. Медицинское право: Учебник. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004.
41. Судебная медицина: руководство к практическим занятиям. 2-е изд., испр. и доп. Под ред. Пиголкина. - ГЭОТАР-Медиа, 2009.

II. Айғақты заттардың сот-медициналық сараптамасы

1. Барсегянц Л.О., Левченков Б.Д. Судебно-медицинская экспертиза выделений организма. – М.: Медицина, 1978. 144 с.
2. Барсегянц Л.О., Верещака М.Ф. Морфологические особенности волос человека в аспекте судебно-медицинской экспертизы. – М.: Медицина, 1982. 216 с.
3. Вагина И.Н. Влияние моющих средств на выявление отдельных белков сыворотки в следах крови II Суд.-мед. экспертиза. 1986. № 1. С. 32-33.

4. Гальцева Е.Е, Выявление антигенов системы Резус в пятнах крови. – Л.: ЛенГИДУВ, 1983.20с.
5. Загрядская А.П. и др. Судебно-медицинское исследование клеток и тканей. – М.: Медицина, 1984. 104 с.
6. Кисин М.В. и др. Волосы животных как объект судебно-биологической экспертизы. – М.: ВНИИ АМД СССР 1984. 144 с.
7. Томилин Д.Д. Судебно-медицинское исследование крови. – М.: Медицина, 1981.240.
8. Томилин В.В., Барсегянц Л.О., Гладких А.С. Судебно-медицинское исследование вещественных доказательств. – М.: Медицина, 1989. 304 с.

III. Сот-медициналық сараптама объектісін зерттеудің биохимиялық әдістері

1. Виноградова П.И., Цудзевич Б.А., Хропунов С.Н. «Физико-химические методы в биохимии». – Киев, Высш. Шк., 1983. 230 с.
2. Гиллер Г., Гонофельд М., Яррос В. «Нарушение липидного обмена» диагностика, клиника, терапия. – М., Медицина, 1979. 120 с.

IV. Сот-медициналық сараптама объектісін зерттеудің химия-токсикологиялық әдістері

1. Белова А. В. «Руководство к практическим занятиям по токсикологической химии», – М., «Медицина», 1976.
2. Булатов М.И., Калинин И.П. Практическое руководство по фотоколориметрическим и спектрофотометрическим методам анализа. – М.: Химия, 1976.
3. Голиков С.Н. Саночки И.В., Тиунов Л.А. Общие механизмы токсического действия. – Л.: «Медицина», 1986.
4. Гольберт К.А., Вигдергауз М.С. «Курс газовой хроматографии». – М., «Химия», 1974.
5. Дженнингс В. «Газовая хроматография на стеклянных капиллярных колонках» – М., «Мир», 1980.
6. Кирхнер Ю. «Тонкослойная хроматография». В 2 томах, – М., «Мир», 1981.
7. Крамаренко В.Ф. «Токсикологическая химия». – Киев, «Высшая школа», 1989.
8. Руденко «Капиллярная хроматография». – М., «Наука», 1978.
9. Гесаржек К., Комарек К. «Капиллярные колонки в газовой хроматографии» – М., «Мир», 1987.

Конечные результаты обучения

Резидент должен

знать:

- организацию судебно-медицинской службы в республике;
- основы уголовного, гражданского, трудового и уголовно-процессуального законодательства;
- общие судебно-медицинские вопросы травматологии, механо- и морфогенезов повреждений;
- правила работы врача-специалиста в области судебной медицины при наружном осмотре трупа на месте его обнаружения (происшествия);
- организационно-административные мероприятия при судебно-медицинской экспертизе трупа;
- механо- и морфогенез повреждений от воздействия твердых тупых предметов (мягких покровов, костей, внутренних органов, кровеносных сосудов и нервов);
- механизм образования и морфологические особенности повреждений, возникающих при занятиях некоторыми видами спорта;
- механизм, условия образования, классификация и морфологические особенности повреждений при падении с высоты и из положения стоя;
- классификация, механизм и морфологические признаки повреждений, причиненных острыми предметами (режущими, колющими, колюще-режущими, рубящими, пилящими) и их дифференциальная диагностика;
- механизм выстрела, морфологическая характеристика повреждений (пулевых, дробовых, причиненных холостыми выстрелами, атипичными снарядами из атипичного оружия);
- повреждения от взрывов;
- клинические и патофизиологические проявления патоморфологических изменений органов (тканей) при: поражениях техническим и атмосферным электричеством; мест ном и общем действии низкой и высокой температуры; воздействию лучистой энергии; резких изменениях внешнего давления (баротравма); нарушениях внешнего дыхания, вызываемого механическими препятствиями (странгуляции, обтурации, аспирации, компрессии груди и живота и утопления);
- механизм и условия действия ядовитых веществ на организм; классификации ядов; патогенез, клиника, патоморфологические изменения в органах (тканях), танатогенеза при различных отравлениях, а также их судебно-медицинской диагностики;
- правила и методики оценки наличия алкоголя в трупе и определение степени опьянения;
- причины и генез скоропостижной (внезапной) и нескоропостижной смерти взрослых и детей при различных заболеваниях (головного мозга, сердца и сосудов, мочеполовой системы и другие);

Введение

Для полного удовлетворения потребностей жителей Республики Казахстан во всех видах высококвалифицированного медицинского обслуживания, кардинального повышения его качества необходимо высокое профессиональное мастерство медицинских работников и в связи с этим повышение эффективности подготовки врачей. Одной из важных задач системы здравоохранения по подготовке специалистов является качественная подготовка судебно-медицинских экспертов.

Цель дисциплины: углубленная клиническая подготовка специалиста для самостоятельной работы в качестве судебно-медицинского эксперта, путем улучшения практической подготовки и совершенствования теоретических знаний, овладение и совершенствование практических навыков, необходимых врачу-судебно-медицинскому эксперту при выполнении возложенных на него обязанностей для обеспечения современного уровня и высокого качества проведения судебно-медицинской экспертизы назначаемой правоохранительными органами.

Задачи дисциплины:

- освоить современные методы исследования, используемых в судебно-медицинской практике;
- научить самостоятельному проведению судебно-медицинской экспертизы трупа с установлением причины смерти;
- научить самостоятельному проведению судебно-медицинской экспертизы вещественных доказательств;
- научить самостоятельному проведению судебно-медицинской экспертизы потерпевших, обвиняемых и других лиц;
- научить самостоятельному проведению судебно-медицинской экспертизы травмы и повреждений;
- научить самостоятельному проведению судебно-медицинской экспертизы крови, волос, выделений человека;
- научить самостоятельному проведению диагностирования тяжести заболевания, отравления и установления причины смерти;
- научить соблюдать требования врачебной этики и деонтологии при проведении судебно-медицинской экспертизы;
- привить соответствующие коммуникативные навыки при общении с потерпевшими, взаимодействии с коллегами;
- привить потребность к непрерывному профессиональному обучению и совершенствованию своих знаний и навыков на протяжении всей профессиональной деятельности;
- привить навыки деонтологии, морально-этической и правовой культуры, необходимые для проведения судебно-медицинской экспертизы.

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

РЕЗИДЕНТУРА

Специальность:

СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Астана 2010

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА Республиканским центром инновационных технологий медицинского образования и науки.

2 ВВЕДЕНА ВПЕРВЫЕ.

3 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА разработана в соответствии с государственным стандартом образования 2009 г. для резидентуры по специальности «Судебно-медицинская экспертиза».

4 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА утверждена приказом и.о. Министра здравоохранения РК № 916 от 23 ноября 2010 г.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка	40
2. Распределение часов дисциплины	44
3. Тематический план и содержание профилирующих дисциплин	45
4. Тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин	61
5. Методы обучения преподавания	67
6. Оценка знаний	67
7. Клиническая база	67
8. Список рекомендуемой литературы	68

Настоящая типовая программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Министерства здравоохранения Республики Казахстан.